

Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych

DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH

Warszawa 2019

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Opracowała: Renata Adamowicz

Akceptowała: Hanna Zalewska
Dyrektor Departamentu
Statystyki i Prognoz Aktuarnych

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	6
CUDZOZIEMCY ZGŁOSZENI DO UBEZPIECZEŃ EMERYTALNEGO I RENTOWYCH	6
Zmiany w liczbie i strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa w latach 2008-2018.....	6
Charakterystyka cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w latach 2015–2018	9
1. Charakterystyka według płci	9
2. Charakterystyka według wieku	11
3. Charakterystyka według płci i wieku	14
4. Charakterystyka według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego	15
5. Charakterystyka według wybranych tytułów ubezpieczeń.....	19
6. Charakterystyka według województwa siedziby płatnika.....	22
7. Charakterystyka według sekcji PKD płatnika	26
CUDZOZIEMCY ZGŁOSZENI DO UBEZPIECZENIA CHOROBOWEGO	29
Zmiany w liczbie i strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego według kraju obywatelstwa w latach 2015-2018.....	29
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE CUDZOZIEMCÓW WYPŁACANE PRZEZ ZUS	31
Emerytury i renty wypłacone cudzoziemcom w grudniu 2017 roku	31
Zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2018.....	33
MIESIĘCZNY PRZYPIS SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE CUDZOZIEMCÓW W LATACH 2016-2018	35
STANY KONT I SUBKONT CUDZOZIEMCÓW NA KONIEC WRZEŚNIA 2018 ROKU	37
PODSUMOWANIE.....	38

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku.....	8
Tabela 2. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku.....	8
Tabela 3. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku.....	10
Tabela 4. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wieku – stan na koniec roku.....	12
Tabela 5. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wieku – stan na koniec roku.....	12
Tabela 6. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku – stan na 30.09.2018 r.....	13
Tabela 7. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku – stan na 30.09.2018 r.....	13
Tabela 8. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego – stan na koniec roku.....	16
Tabela 9. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego – stan na koniec roku.....	17
Tabela 10. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego – stan na 30.09.2018 r.....	19
Tabela 11. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku.....	20
Tabela 12. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika – stan na koniec roku.....	23
Tabela 13. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika – stan na koniec roku.....	23
Tabela 14. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i województwa siedziby płatnika – stan na 30.09.2018 r.....	24
Tabela 15. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika – stan na koniec roku.....	27
Tabela 16. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika – stan na koniec roku.....	27
Tabela 17. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i sekcji PKD płatnika – stan na 30.09.2018 r.....	28
Tabela 18. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku.....	30
Tabela 19. Udział cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego w liczbie cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku.....	30
Tabela 20. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku.....	30
Tabela 21. Liczba cudzoziemców pobierających zasiłki i świadczenia krótkoterminowe w latach 2015-2018.....	33
Tabela 22. Kwota wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2018.....	34
Tabela 23. Miesięczny przypis składek i przeciętna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.....	36

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zmiana liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku	8
Rysunek 2. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku	9
Rysunek 3. Zmiana liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku.....	10
Rysunek 4. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku.....	10
Rysunek 5. Zmiany w strukturze cudzoziemców wg kraju obywatelstwa i płci	11
Rysunek 6. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku	14
Rysunek 7. Piramidy wieku ubezpieczonych i cudzoziemców – udziały ubezpieczonych w danym wieku dla danej płci	15
Rysunek 8. Udziały cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego	17
Rysunek 9. Zmiany w udziale cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego.....	18
Rysunek 10. Zmiana liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku	20
Rysunek 11. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku.....	21
Rysunek 12. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych wg kraju obywatelstwa i wybranych tytułów ubezpieczeń.....	21
Rysunek 13. Udziały cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika	24
Rysunek 14. Zmiany w udziale cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika	25
Rysunek 15. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika	28
Rysunek 16. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku	31
Rysunek 17. Porównanie struktury liczby świadczeń emerytalnych i rentowych ogółem wypłacanych przez ZUS oraz cudzoziemców według rodzaju świadczenia w grudniu 2017 r.	32
Rysunek 18. Zmiany w liczbie cudzoziemców pobierających zasiłki i świadczenia krótkoterminowe w latach 2015-2018	34
Rysunek 19. Zmiany w strukturze wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2018	34
Rysunek 20. Zmiany w strukturze wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom według kraju obywatelstwa.....	35
Rysunek 21. Porównanie struktury środków zapisanych na kontach i subkontach ogółu ubezpieczonych w ZUS i cudzoziemców we wrześniu 2018 r.	38
Rysunek 22. Porównanie struktury według kwot środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców i ubezpieczonych w ZUS ogółem we wrześniu 2018 roku	38

WPROWADZENIE

Zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych wszystkie osoby, które są m.in. pracownikami, zleceniobiorcami, prowadzącymi pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Ubezpieczeniom tym (poza szczególnymi przypadkami) podlegają również cudzoziemcy, którzy wykonują pracę w Polsce.

W Polsce pracuje coraz więcej cudzoziemców. Rośnie również liczba cudzoziemców, którzy podlegają ubezpieczeniom społecznym. O ile w latach 2009-2014 liczba cudzoziemców, którzy podlegali ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym wzrosła o 59,3 tys., to w okresie od grudnia 2014 r. do września 2018 r. już o 444,8 tys.

Opracowanie zawiera analizę danych o cudzoziemcach podlegających ubezpieczeniom społecznym w ZUS w różnych przekrojach. Przedstawione zostały dane o cudzoziemcach podlegających ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym oraz ubezpieczeniu chorobowemu. Analizy dotyczą zmian liczby cudzoziemców oraz różnych cech cudzoziemców m.in.: obywatelstwa, płci, wieku, miejsca zamieszkania, siedziby płatnika składek, tytułu ubezpieczenia. Zaprezentowane zostały dane o świadczeniach wypłacanych przez ZUS cudzoziemcom, a także dane o stanach kont ubezpieczonych cudzoziemców.

Uwaga!

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

CUDZOZIEMCY ZGŁOSZENI DO UBEZPIECZEŃ EMERYTALNEGO I RENTOWYCH

Według przepisów o zabezpieczeniu społecznym (poza szczególnymi sytuacjami) ubezpieczeni, którzy wykonują pracę w Polsce, podlegają ustawodawstwu polskiemu. W związku z tym takie osoby obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom społecznym zgodnie z ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych¹.

Obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi są objęci m.in.:

- pracownicy, z wyłączeniem prokuratorów,
- członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych,
- zleceniobiorcy,
- osoby, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą,
- duchowni,
- posłowie i senatorowie pobierający uposażenie,
- osoby, które pobierają zasiłek dla bezrobotnych,
- osoby, które są na urloпах wychowawczych lub pobierają zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
- członkowie rad nadzorczych.

Osoby, które nie spełniają warunków do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, mają prawo przystąpić do tych ubezpieczeń dobrowolnie.

Zmiany w liczbie i strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa w latach 2008-2018

Z danych Centralnego Rejestru Ubezpieczonych liczba osób fizycznych², które podlegały ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz posiadają obywatelstwo inne niż polskie wzrosła z 65,0 tys. w grudniu 2008 roku do

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 z późn. zm.

² Osoba fizyczna - ubezpieczony występujący tylko raz - bez względu na liczbę kodów tytułów, z jakimi jest ubezpieczony

ponad 569,1 tys. we wrześniu 2018 roku (Tabela 1). Oznacza to prawie 9-krotny wzrost liczby cudzoziemców, przy czym liczba cudzoziemców z krajów UE wzrosła ponad 2-krotnie, a cudzoziemców spoza UE blisko 11-krotnie.

Według stanu na 30 września 2018 r. liczba cudzoziemców z krajów UE wyniosła 35,6 tys. osób, natomiast liczba cudzoziemców z krajów spoza UE – 533,5 tys., w tym 425,7 tys. osób z obywatelstwem ukraińskim. Pozostałymi obywatelstwami o największej liczebności są również obywatelstwa krajów spoza UE, tj. białoruskie (32,6 tys.), wietnamskie (8,1 tys.), mołdawskie (7,3 tys.) i rosyjskie (7,3 tys.).

Od 2008 roku liczba cudzoziemców zgłoszonych w ZUS do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ich udział w ogólnej liczbie ubezpieczonych w ZUS stale rośnie. Od 2015 roku obserwowany jest największy wzrost liczebności cudzoziemców ubezpieczonych w ZUS. We wrześniu 2018 roku liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych była przeszło 3-krotnie większa niż w grudniu 2015 roku.

W latach 2008-2014 cudzoziemcy stanowili niecały 1% ogółu ubezpieczonych w ZUS. Na koniec 2016 roku udział cudzoziemców w ogólnej liczbie ubezpieczonych w ZUS wyniósł prawie 2%, natomiast według stanu na 30 września 2018 r. udział cudzoziemców wyniósł już ponad 3,6%.

Największa dynamika wzrostu liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych obserwowana jest dla obywateli krajów spoza UE, w szczególności:

- **dla obywateli Ukrainy** – w 2018 roku odnotowano ponad 26-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia w stosunku do 2008 roku oraz ponad 4-krotny wzrost w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 16,2 tys. osób do 425,7 tys. we wrześniu 2018 roku),
- **dla obywateli Białorusi** – w 2018 roku odnotowano prawie 8-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia w stosunku do 2008 roku oraz prawie 4-krotny wzrost w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 4,2 tys. osób do ponad 32,6 tys. we wrześniu 2018 roku),
- **dla obywateli Indii** – w 2018 roku odnotowano ponad 6-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia w stosunku do 2008 roku oraz prawie 3-krotny wzrost w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 878 osób do 5,5 tys. we wrześniu 2018 roku),
- **dla obywateli Gruzji** – w 2018 roku odnotowano 29-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia w stosunku do 2008 roku oraz prawie 11-krotny wzrost w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 189 osób do 5,5 tys. we wrześniu 2018 roku),
- **dla obywateli Nepalu** – w 2018 roku odnotowano prawie 16-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia w stosunku do 2008 roku oraz ponad 6-krotny wzrost w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 172 osób do 2,7 tys. we wrześniu 2018 roku),
- **dla obywateli Bangladeszu** – w 2018 roku odnotowano prawie 19-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia w stosunku do 2008 roku oraz ponad 4-krotny wzrost w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 66 osób do 1,2 tys. we wrześniu 2018 roku).

W badanym okresie struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa ulegała dynamicznym zmianom (Tabela 2). Udział cudzoziemców z krajów UE systematycznie spada (z 25,1% w grudniu 2008 roku do 6,3% we wrześniu 2018 roku), natomiast udział cudzoziemców z krajów spoza UE systematycznie rośnie (z 74,9% w grudniu 2008 roku do 93,7% we wrześniu 2018 roku). Największe zmiany obserwowane są przede wszystkim we wzroście udziału obywateli z Ukrainy (z 25,0% w grudniu 2008 roku do 74,8% we wrześniu 2018 roku).

Tabela 1. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy zgłoszeni do ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych											
Ogółem	65 041	69 813	78 608	88 423	93 012	101 083	124 349	184 188	293 188	440 255	569 116
Obywatelstwo krajów UE	16 350	17 138	19 048	20 591	22 242	24 656	27 349	29 421	31 694	34 116	35 581
Obywatelstwo krajów spoza UE	48 691	52 675	59 560	67 832	70 770	76 427	97 000	154 767	261 494	406 139	533 535
w tym:											
UKRAIŃSKIE	16 237	18 602	21 777	27 659	29 713	32 989	49 150	101 150	194 418	316 474	425 670
BIAŁORUSKIE	4 184	4 320	4 927	5 512	6 035	6 387	7 094	8 903	14 351	24 013	32 632
WIETNAMSKIE	3 004	3 481	3 951	4 451	4 655	5 267	6 041	6 146	6 528	7 592	8 101
MOŁDAWSKIE	789	643	817	967	994	1 217	1 767	2 628	5 024	6 510	7 337
ROSYJSKIE	3 018	3 201	3 448	3 558	3 661	3 832	4 178	4 692	5 691	6 654	7 255

^{*)} W 2018 roku stan na koniec września.

Rysunek 1. Zmiana liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

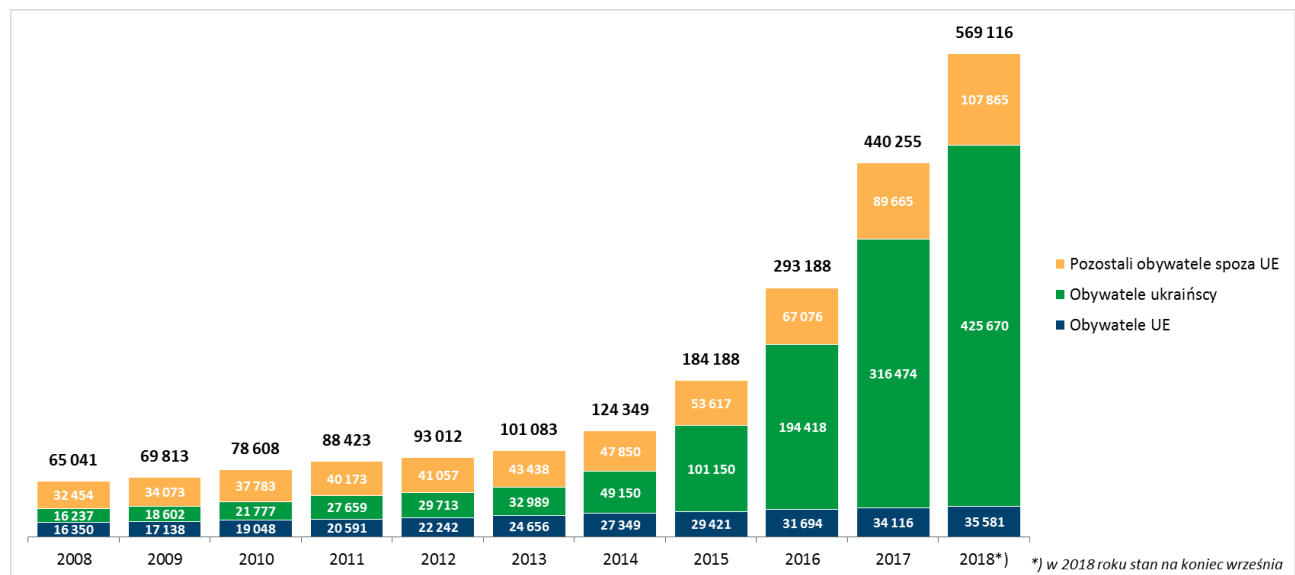
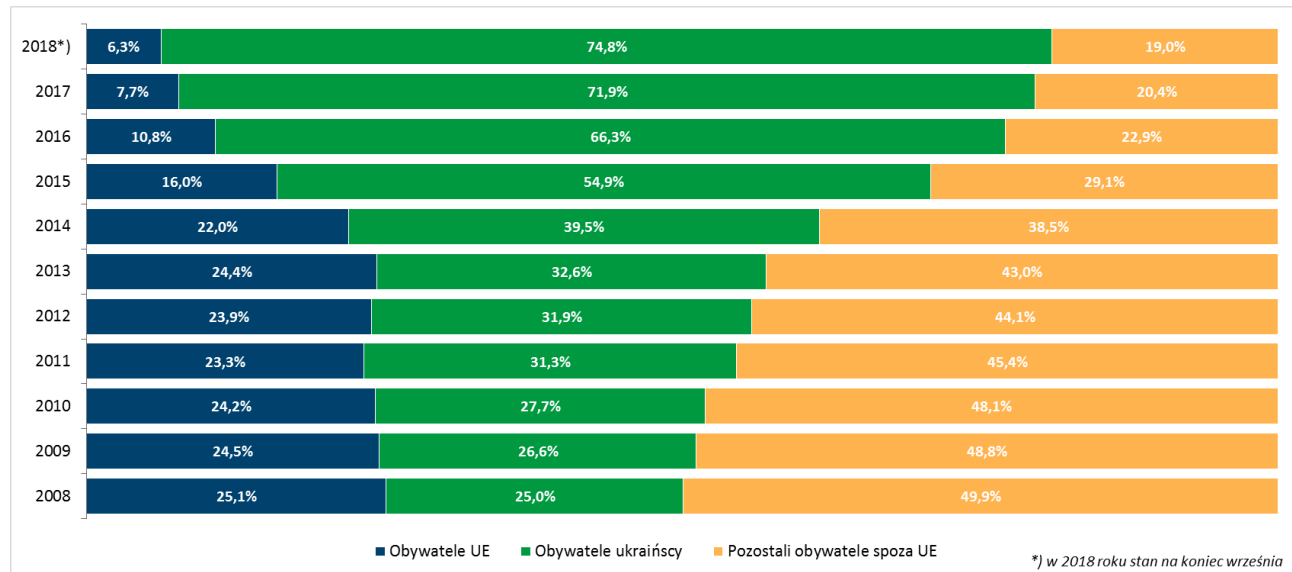

Tabela 2. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

Obywatelstwo	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Obywatelstwo krajów UE	25,1	24,5	24,2	23,3	23,9	24,4	22,0	16,0	10,8	7,7	6,3
Obywatelstwo krajów spoza UE	74,9	75,5	75,8	76,7	76,1	75,6	78,0	84,0	89,2	92,3	93,7
w tym:											
UKRAIŃSKIE	25,0	26,6	27,7	31,3	31,9	32,6	39,5	54,9	66,3	71,9	74,8
BIAŁORUSKIE	6,4	6,2	6,3	6,2	6,5	6,3	5,7	4,8	4,9	5,5	5,7
WIETNAMSKIE	4,6	5,0	5,0	5,0	5,0	5,2	4,9	3,3	2,2	1,7	1,4
MOŁDAWSKIE	1,2	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,4	1,4	1,7	1,5	1,3
ROSYJSKIE	4,6	4,6	4,4	4,0	3,9	3,8	3,4	2,5	1,9	1,5	1,3

^{*)} W 2018 roku stan na koniec września.

Rysunek 2. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

Charakterystyka cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w latach 2015–2018

W tej części opracowania zaprezentowano zmiany w liczbie i strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w latach 2015–2018 według stanu na koniec roku³. Cudzoziemcy zostali scharakteryzowani według płci i wieku, województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego, wybranych tytułów ubezpieczeń oraz województwa siedziby płatnika i sekcji PKD płatnika.

Charakterystyka cudzoziemców zaprezentowana została ogółem dla populacji cudzoziemców oraz w podziale na obywatelstwo krajów UE i spoza UE (w tym dla pięciu obywatelstw o największej liczebności we wrześniu 2018 roku, tj. ukraińskiego, białoruskiego, wietnamskiego, mołdawskiego i rosyjskiego).

1. Charakterystyka według płci

W badanym okresie wśród cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych dominowali mężczyźni. Struktura populacji cudzoziemców według płci nie zmieniła się znacząco – odsetek mężczyzn w badanym okresie nieznacznie wzrósł z 65,5% w 2015 roku do 67,3% w 2018 roku (Rysunek 4). Również w wybranych grupach obywatelstw (poza grupą krajów UE i obywatelstwem wietnamskim) odsetek mężczyzn w 2018 roku jest wyższy niż w 2015 roku (Rysunek 5).

Pomiędzy wybranymi grupami obywatelstw zauważyć można różnice w strukturze według płci (Rysunek 5). Odsetek mężczyzn – obywateli krajów UE jest wyższy niż odsetek mężczyzn – obywateli krajów spoza UE (na koniec września 2018 r. odpowiednio 74,0% i 66,8%). We wrześniu 2018 roku spośród wybranych pięciu obywatelstw najniższy odsetek mężczyzn odnotowano wśród obywateli Rosji a najwyższy wśród obywateli Białorusi (odpowiednio 50,1% i 74,8%).

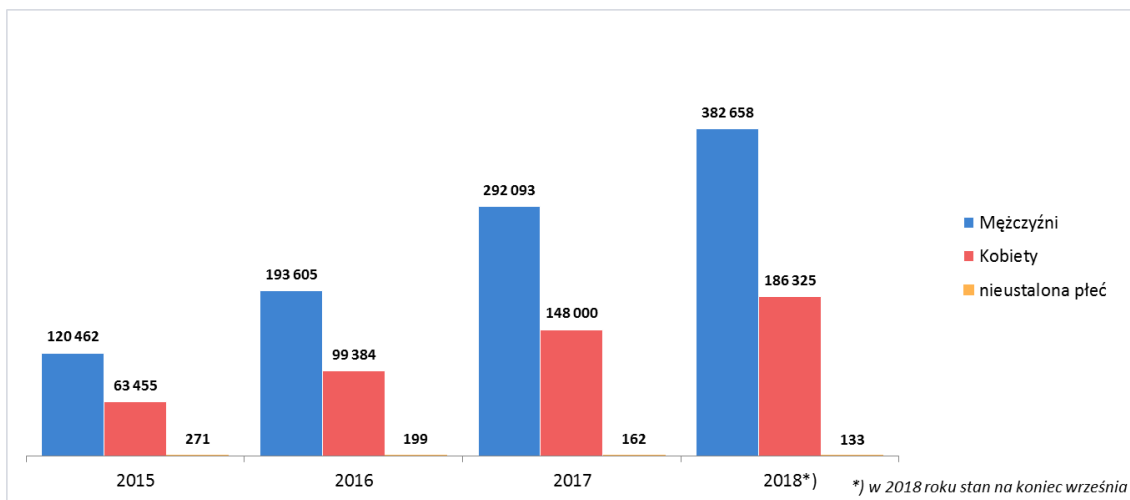
³ W 2018 roku według stanu na koniec września.

Tabela 3. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku

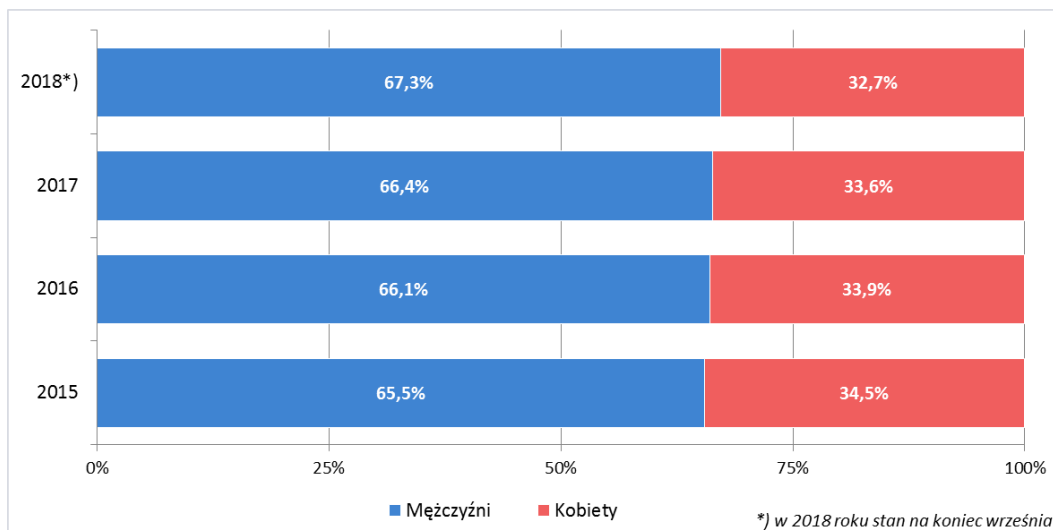
	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy zgłoszeni do ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych				
Ogółem	184 188	293 188	440 255	569 116
Mężczyźni	120 462	193 605	292 093	382 658
Kobiety	63 455	99 384	148 000	186 325
nieustalona płeć	271	199	162	133

^{*)} W 2018 roku stan na koniec września.

Rysunek 3. Zmiana liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku

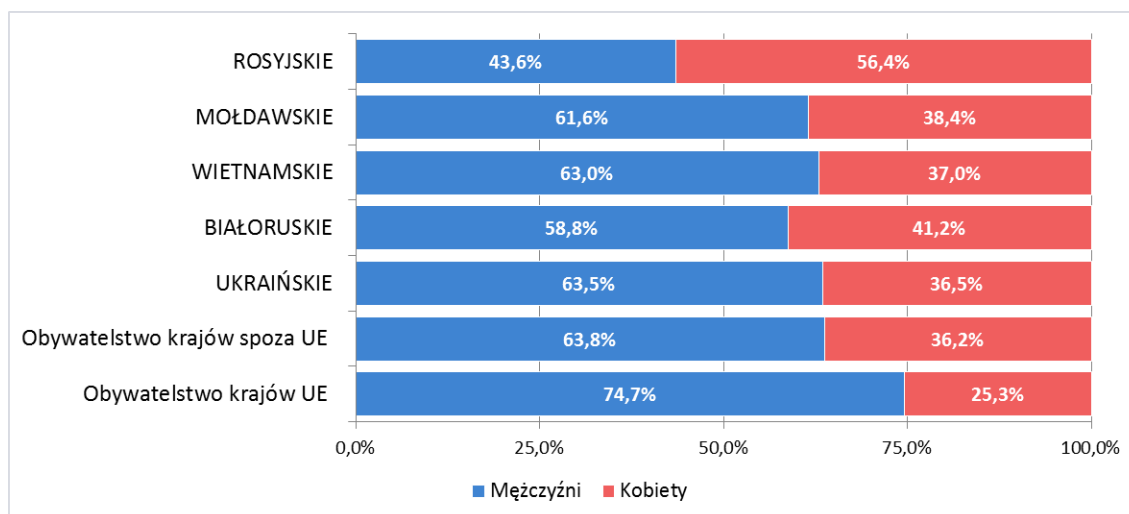

Rysunek 4. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku

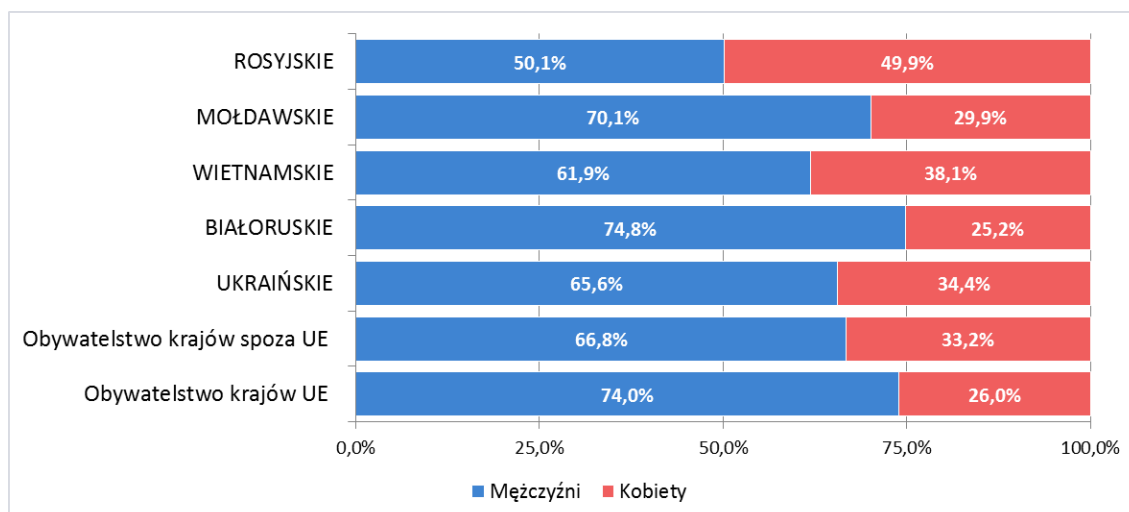

Rysunek 5. Zmiany w strukturze cudzoziemców wg kraju obywatelstwa i płci

A. Stan na 31.12.2015 r.

B. Stan na 30.09.2018 r.

2. Charakterystyka według wieku

W latach 2015-2018 struktura ubezpieczonych cudzoziemców według wieku nie uległa znaczącym zmianom (Tabela 5). W okresie tym w populacji cudzoziemców dominowały osoby w wieku 20-49 lat, a ich odsetek na przestrzeni ostatnich czterech lat nieznacznie wzrósł z 83,5% w 2015 roku do 85,5% w 2018 roku. Na przestrzeni czterech ostatnich lat największy wzrost udziału odnotowano dla cudzoziemców w wieku 20-24 lata (wzrost o 2 p.p.), natomiast dla cudzoziemców w wieku powyżej 49 lat odnotowano spadek ich udziału z 15,4% w 2015 roku do 13,0% w 2018 roku.

Według stanu na 30 września 2018 r. w strukturach wiekowych wybranych grup obywatelstw można zauważyć różnice (Tabela 7 i Rysunek 6). W grupie cudzoziemców z krajów UE osoby w wieku poniżej 25 lat stanowią znacznie niższy odsetek niż w grupie cudzoziemców spoza krajów UE (odpowiednio 5,1% i 14,6%), natomiast odsetek obywateli krajów UE w wieku powyżej 49 lat jest wyższy niż w grupie cudzoziemców spoza krajów UE (odpowiednio 23,3% i 12,3%).

W strukturach wiekowych wybranych pięciu obywatelstw spoza krajów UE we wrześniu 2018 roku również można zaobserwować różnice. Przykładowo struktury wiekowe obywateli Wietnamu i Rosji są zbliżone do struktury

wiekowej obywateli krajów z UE. W odróżnieniu od obywateli pozostałych wybranych narodowości charakteryzują się niższym odsetkiem osób w wieku poniżej 25 lat (odpowiednio 7,5% i 5,8%) oraz wyższym odsetkiem osób w wieku powyżej 49 lat (odpowiednio 22,5% i 21,8%).

Tabela 4. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wieku – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy zgłoszeni do ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych				
Ogółem	184 188	293 188	440 255	569 116
19 lat i mniej	2 119	4 296	7 371	8 252
20-24	19 138	35 643	57 264	71 382
25-29	32 513	52 885	79 048	100 736
30-34	30 684	49 598	74 186	95 699
35-39	26 675	41 528	62 169	82 358
40-44	24 890	38 720	57 581	74 344
45-49	19 894	31 123	46 956	62 347
50-54	13 805	20 486	29 710	39 990
55-59	8 545	11 658	17 065	22 604
60-64	3 784	4 767	6 020	8 018
65 lat i więcej	2 141	2 484	2 885	3 386

^{*)} W 2018 roku stan na koniec września.

Tabela 5. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wieku – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy zgłoszeni do ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych				
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
19 lat i mniej	1,2	1,5	1,7	1,4
20-24	10,4	12,2	13,0	12,5
25-29	17,7	18,0	18,0	17,7
30-34	16,7	16,9	16,9	16,8
35-39	14,5	14,2	14,1	14,5
40-44	13,5	13,2	13,1	13,1
45-49	10,8	10,6	10,7	11,0
50-54	7,5	7,0	6,7	7,0
55-59	4,6	4,0	3,9	4,0
60-64	2,1	1,6	1,4	1,4
65 lat i więcej	1,2	0,8	0,7	0,6

^{*)} W 2018 roku stan na koniec września.

Tabela 6. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku – stan na 30.09.2018 r.

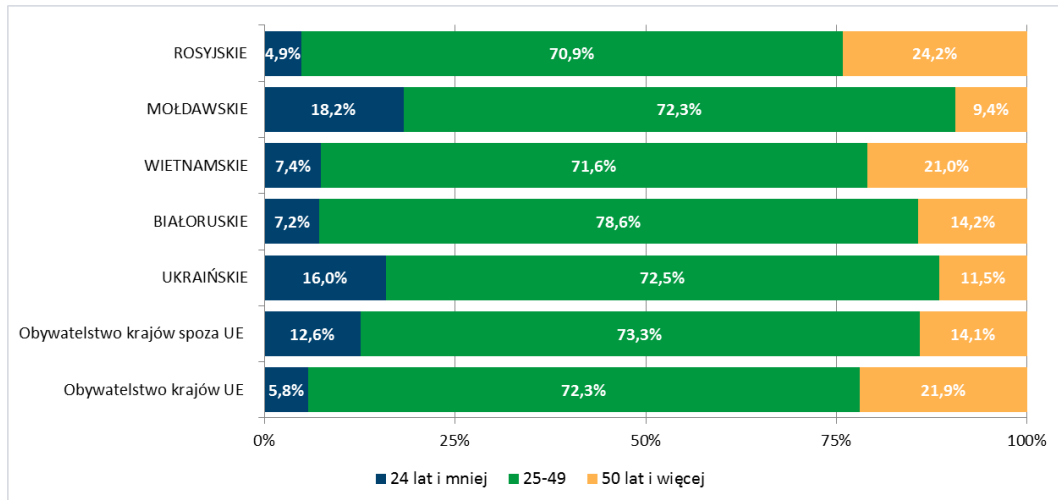
Wiek	Obywatelstwo krajów UE	Obywatelstwo krajów spoza UE	w tym:				
			UKRAIŃSKIE	BIAŁORUSKIE	WIETNAMSKIE	MOŁDAWSKIE	ROSYJSKIE
Ogółem	35 581	533 535	425 670	32 632	8 101	7 337	7 255
19 lat i mniej	179	8 073	7 424	172	46	206	29
20-24	1 644	69 738	60 797	2 866	565	1 322	393
25-29	5 594	95 142	76 517	5 922	1 007	1 256	1 169
30-34	6 183	89 516	69 135	6 710	1 361	1 207	1 313
35-39	5 390	76 968	59 880	5 240	1 180	963	1 019
40-44	4 406	69 938	55 955	4 259	1 067	969	908
45-49	3 892	58 455	47 024	3 539	1 053	688	846
50-54	3 250	36 740	28 798	2 233	736	423	680
55-59	2 392	20 212	14 997	1 160	660	234	519
60-64	1 569	6 449	4 075	373	301	60	209
65 lat i więcej	1 082	2 304	1 068	158	125	9	170

Tabela 7. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku – stan na 30.09.2018 r.

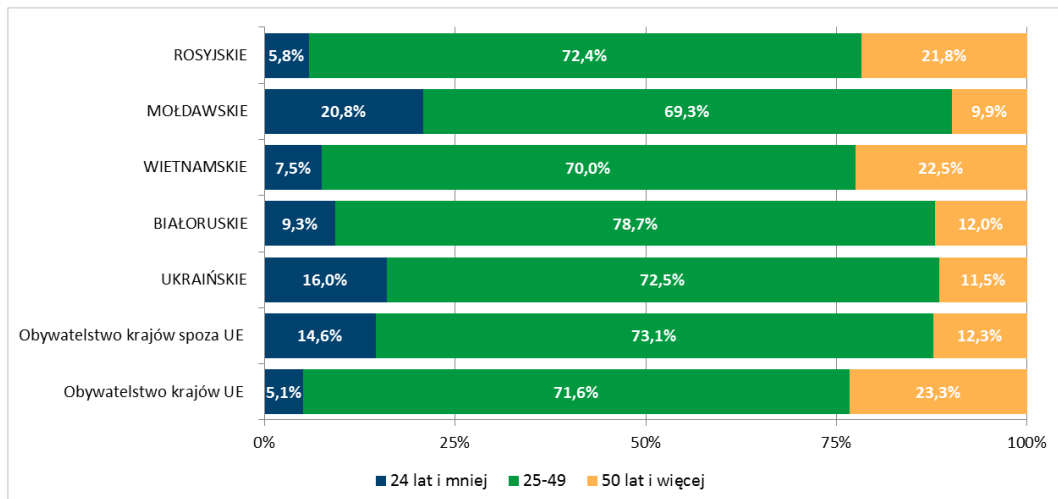
Wiek	Obywatelstwo krajów UE	Obywatelstwo krajów spoza UE	w tym:				
			UKRAIŃSKIE	BIAŁORUSKIE	WIETNAMSKIE	MOŁDAWSKIE	ROSYJSKIE
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
19 lat i mniej	0,5	1,5	1,7	0,5	0,6	2,8	0,4
20-24	4,6	13,1	14,3	8,8	7,0	18,0	5,4
25-29	15,7	17,8	18,0	18,1	12,4	17,1	16,1
30-34	17,4	16,8	16,2	20,6	16,8	16,5	18,1
35-39	15,1	14,4	14,1	16,1	14,6	13,1	14,0
40-44	12,4	13,1	13,1	13,1	13,2	13,2	12,5
45-49	10,9	11,0	11,0	10,8	13,0	9,4	11,7
50-54	9,1	6,9	6,8	6,8	9,1	5,8	9,4
55-59	6,7	3,8	3,5	3,6	8,1	3,2	7,2
60-64	4,4	1,2	1,0	1,1	3,7	0,8	2,9
65 lat i więcej	3,0	0,4	0,3	0,5	1,5	0,1	2,3

Rysunek 6. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku

A. Stan na 31.12.2015 r.

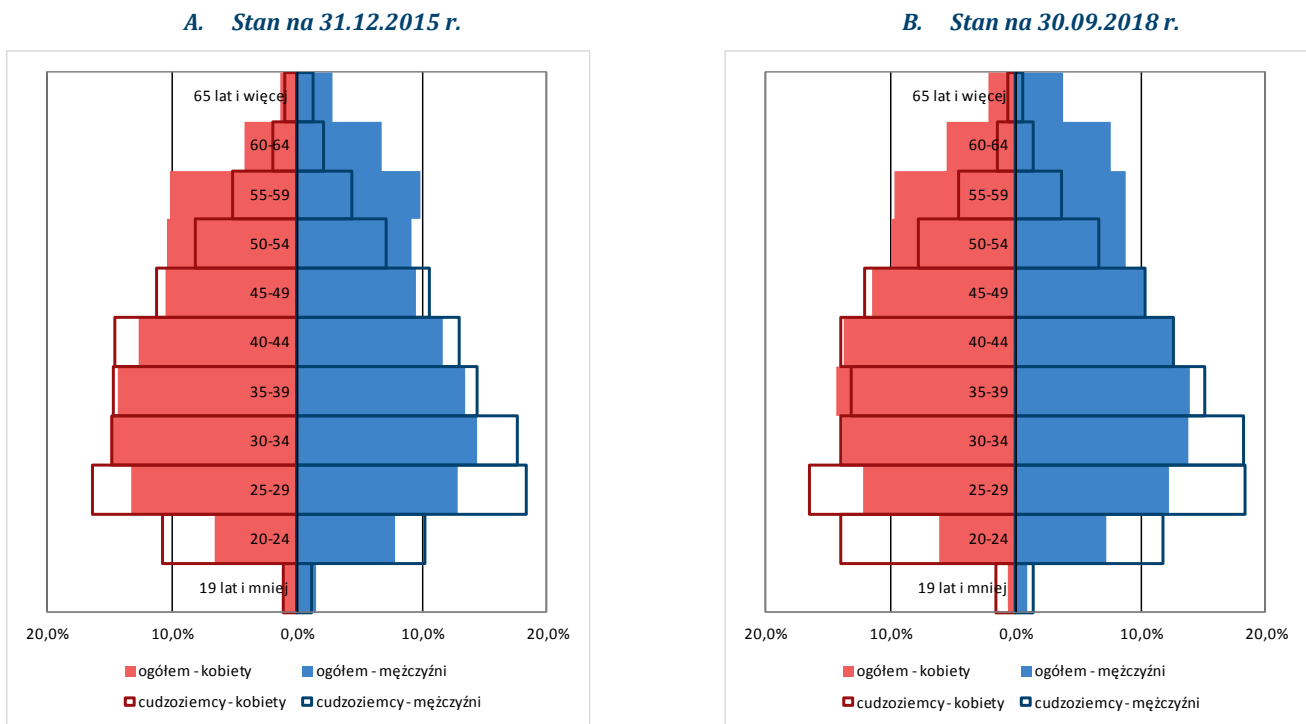
B. Stan na 30.09.2018 r.

3. Charakterystyka według płci i wieku

Piramida wieku ubezpieczonych w ZUS ogółem i ubezpieczonych cudzoziemców (Rysunek 7) dobrze obrazuje strukturę cudzoziemców według płci i wieku na tle analogicznej struktury ogółu ubezpieczonych w ZUS w ubezpieczeniach emerytalnym i rentowych. Udziały ubezpieczonych cudzoziemców w wieku poniżej 40 lat dla mężczyzn oraz w wieku poniżej 30 lat dla kobiet są wyższe niż udziały ogółu ubezpieczonych (we wrześniu 2018 roku odpowiednio 64,8% i 48,1% dla mężczyzn oraz 32,2% oraz 19,0% dla kobiet), natomiast udziały ubezpieczonych cudzoziemców w wieku powyżej 49 lat są znacznie niższe niż udziały ogółu ubezpieczonych w ZUS (we wrześniu 2018 roku odpowiednio 12,2% i 28,9% dla mężczyzn oraz 14,5% oraz 27,5% dla kobiet).

Rysunek 7. Piramidy wieku ubezpieczonych i cudzoziemców – udziały ubezpieczonych w danym wieku dla danej płci

4. Charakterystyka według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego

W badanym okresie wzrósł odsetek ubezpieczonych cudzoziemców, dla których nie ustalono województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego (z 27,6% w 2015 roku do 33,2% w 2018 roku).

W latach 2015-2018 we wszystkich województwach systematycznie rosła liczba zamieszkałych cudzoziemców, którzy zgłoszeni zostali do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych (Tabela 8). Największą dynamikę wzrostu liczby ubezpieczonych cudzoziemców (tj. około 4-krotny wzrost liczby zamieszkałych cudzoziemców) odnotowano w województwach: lubuskim, pomorskim, śląskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.

Rozmieszczenie cudzoziemców według miejsca zamieszkania ubezpieczonego nie jest równomierne, a struktura cudzoziemców według województwa miejsca zamieszkania w ostatnich czterech latach uległa zmianie (Tabela 9, Rysunek 8 i Rysunek 9). Zmalał odsetek cudzoziemców zamieszkałych w województwie mazowieckim, mimo że w województwie tym zanotowano największy bezwzględny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców. Natomiast w województwach: lubuskim, pomorskim, śląskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim odsetek cudzoziemców tam zamieszkałych zwiększył się.

W całym badanym okresie zdecydowanie najwięcej ubezpieczonych cudzoziemców mieszkało na terenie województwa mazowieckiego (23,5% w 2015 roku oraz 16,4% w 2018 roku) a także dolnośląskiego (odpowiednio 7,9% oraz 7,7%), wielkopolskiego (6,2% oraz 7,5%), śląskiego (4,9% i 6,2%) i małopolskiego (5,7% oraz 4,9%). Najmniej cudzoziemców mieszkało w województwie świętokrzyskim (1,0% oraz 0,7%).

Pomiędzy wybranymi grupami obywatelstw zauważyć można nieznaczne różnice w strukturze według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego (Tabela 10). Odsetek cudzoziemców z krajów UE, dla których nie ustalono województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego, jest niższy niż w przypadku cudzoziemców spoza krajów UE (odpowiednio 28,1% oraz 33,5%). We wrześniu 2018 roku cudzoziemcy z krajów UE zamieszkiwali głównie w województwach: mazowieckim (22,2%), małopolskim (11,3%) oraz dolnośląskim (7,6%), natomiast cudzoziemcy z krajów spoza UE: mazowieckim (16,1%), dolnośląskim (7,7%) oraz wielkopolskim (7,7%).

W strukturach wybranych pięciu obywatelstw spoza krajów UE we wrześniu 2018 roku również można zaobserwować różnice:

- struktura obywateli Rosji jest zbliżona do struktury cudzoziemców z krajów UE;
- zdecydowana większość obywateli Wietnamu mieszkała w województwie mazowieckim (80,3%), w pozostałych województwach odsetek Wietnamczyków był niewielki (0,1-3,3%);
- dla ponad 44% obywateli Białorusi nie określono województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego. Najlicniejsza grupa obywateli Białorusi mieszkała w województwie mazowieckim (19,1%) oraz podlaskim (7,9%);
- dla ponad 41% obywateli Mołdawii nie określono województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego. Najlicniejsza grupa obywateli Mołdawii mieszkała w województwie wielkopolskim (9,2%), mazowieckim (7,8%) i pomorskim (7,4%).

Tabela 8. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy zgłoszeni do ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych				
Ogółem	184 188	293 188	440 255	569 116
DOLNOŚLĄSKIE	14 588	21 980	34 873	43 924
KUJAWSKO-POMORSKIE	4 576	6 195	10 346	13 340
LUBELSKIE	3 630	5 238	6 575	10 192
LUBUSKIE	3 952	7 081	10 825	13 878
ŁÓDZKIE	7 406	11 202	17 123	22 475
MAŁOPOLSKIE	10 497	15 748	21 847	27 687
MAZOWIECKIE	43 200	55 571	77 493	93 574
OPOLSKIE	3 501	5 471	8 566	10 141
PODKARPACKIE	2 805	3 853	5 496	6 947
PODLASKIE	3 195	3 890	5 673	7 176
POMORSKIE	6 522	11 786	17 174	23 916
ŚLĄSKIE	8 997	16 549	26 527	35 129
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 779	2 374	3 065	3 957
WARMIŃSKO - MAZURSKIE	2 073	3 523	5 668	6 881
WIELKOPOLSKIE	11 472	20 689	32 542	42 831
ZACHODNIOPOMORSKIE	5 210	9 186	13 760	18 314
nieustalone województwo	50 785	92 852	142 702	188 754

*) W 2018 roku stan na koniec września.

Tabela 9. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego – stan na koniec roku

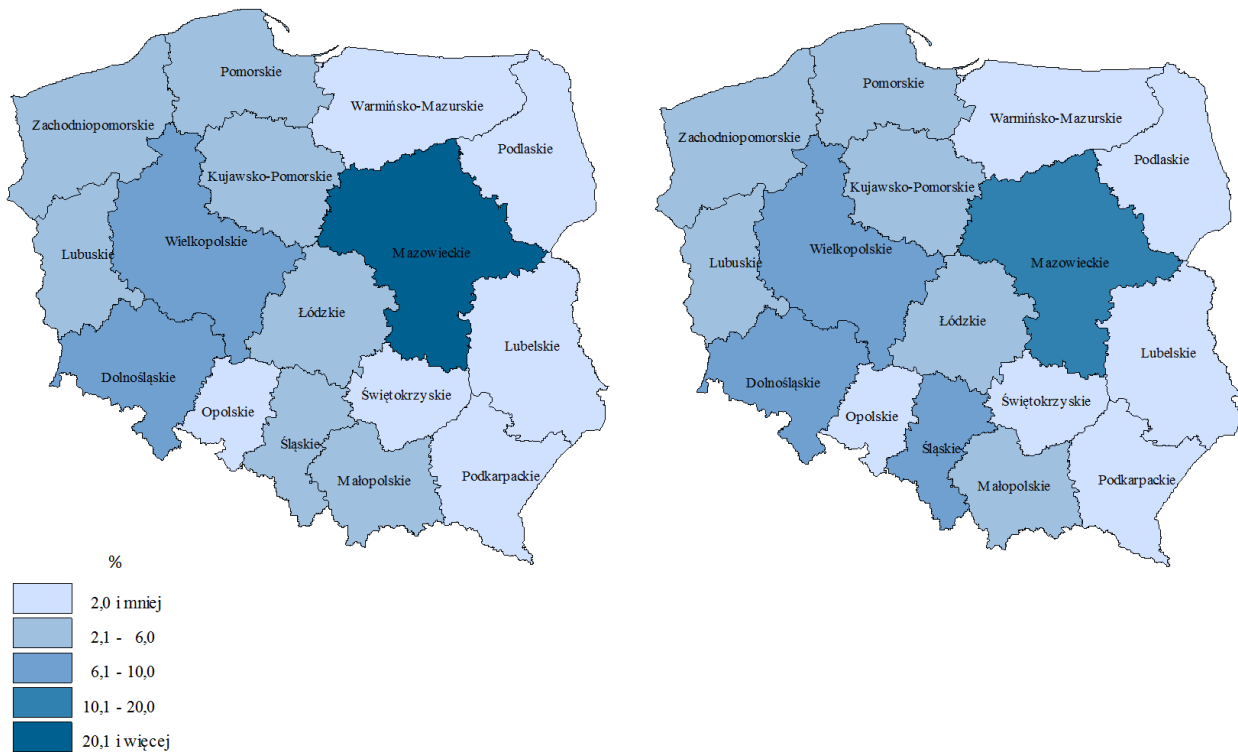
	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy zgłoszeni do ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych				
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
DOLNOŚLĄSKIE	7,9	7,5	7,9	7,7
KUJAWSKO-POMORSKIE	2,5	2,1	2,4	2,3
LUBELSKIE	2,0	1,8	1,5	1,8
LUBUSKIE	2,1	2,4	2,5	2,4
ŁÓDZKIE	4,0	3,8	3,9	3,9
MAŁOPOLSKIE	5,7	5,4	5,0	4,9
MAZOWIECKIE	23,5	19,0	17,6	16,4
OPOLSKIE	1,9	1,9	1,9	1,8
PODKARPACKIE	1,5	1,3	1,2	1,2
PODLASKIE	1,7	1,3	1,3	1,3
POMORSKIE	3,5	4,0	3,9	4,2
ŚLĄSKIE	4,9	5,6	6,0	6,2
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1,0	0,8	0,7	0,7
WARMIŃSKO - MAZURSKIE	1,1	1,2	1,3	1,2
WIELKOPOLSKIE	6,2	7,1	7,4	7,5
ZACHODNIOPOMORSKIE	2,8	3,1	3,1	3,2
nieustalone województwo	27,6	31,7	32,4	33,2

*) W 2018 roku stan na koniec września.

Rysunek 8. Udziały cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego

A. Stan na 31.12.2015 r.

B. Stan na 30.09.2018 r.

Rysunek 9. Zmiany w udziale cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego

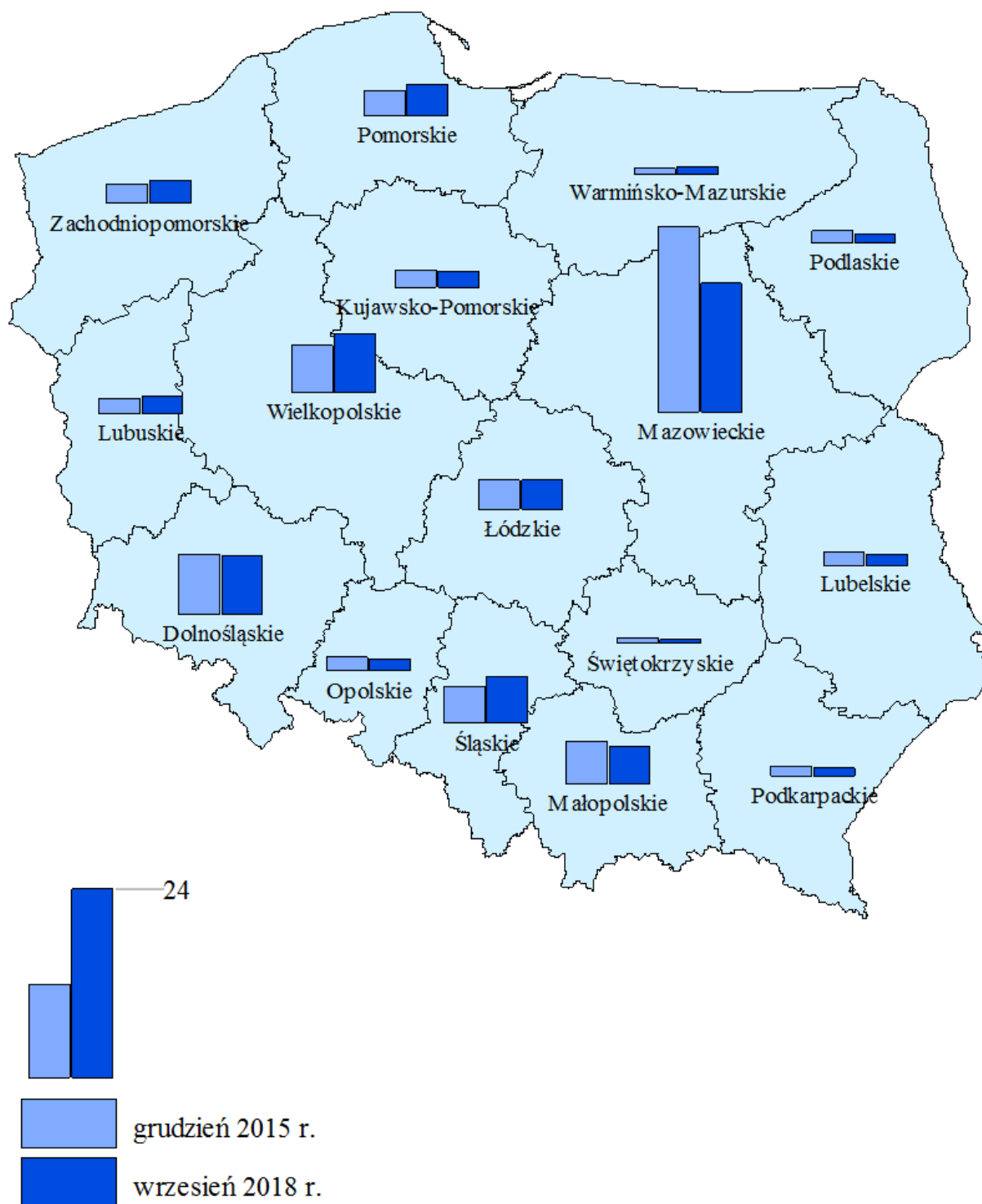

Tabela 10. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i województwa miejsca zamieszkania ubezpieczonego – stan na 30.09.2018 r.

Województwo miejsca zamieszkania ubezpieczonego	Obywatelstwo krajów UE	Obywatelstwo krajów spoza UE	w tym:				
			UKRAIŃSKIE	BIAŁORUSKIE	WIETNAMSKIE	MOŁDAWSKIE	ROSYJSKIE
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
DOLNOŚLĄSKIE	7,6	7,7	8,3	3,7	1,9	3,6	8,5
KUJAWSKO-POMORSKIE	1,9	2,4	2,5	1,3	1,0	2,9	2,5
LUBELSKIE	1,5	1,8	1,8	2,6	0,5	1,1	2,3
LUBUSKIE	1,4	2,5	2,8	1,2	0,4	2,4	1,4
ŁÓDZKIE	3,5	4,0	3,8	2,2	2,8	3,1	4,1
MAŁOPOLSKIE	11,3	4,4	4,2	2,7	3,3	2,4	10,1
MAZOWIECKIE	22,2	16,1	12,4	19,1	80,3	7,8	26,3
OPOLSKIE	1,3	1,8	2,0	0,5	0,3	3,9	0,8
PODKARPACKIE	1,5	1,2	1,2	0,3	0,4	0,8	1,2
PODLASKIE	0,9	1,3	0,8	7,9	0,1	1,0	3,3
POMORSKIE	4,4	4,2	4,0	4,4	2,3	7,4	9,0
ŚLĄSKIE	5,7	6,2	6,6	2,1	2,8	5,3	4,8
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,7	0,7	0,7	0,3	0,3	1,1	0,9
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1,3	1,2	1,1	1,4	0,1	2,6	2,9
WIELKOPOLSKIE	4,6	7,7	8,3	4,2	0,8	9,2	4,8
ZACHODNIOPOMORSKIE	2,3	3,3	3,5	2,1	1,3	3,9	2,6
nieustalone województwo	28,1	33,5	36,2	44,1	1,2	41,5	14,6

5. Charakterystyka według wybranych tytułów ubezpieczeń

Analizie poddano cztery wybrane grupy cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych wyodrębnione na podstawie kodu tytułu ubezpieczenia, tj.:

- pracownicy (kod 01xx),
- osoby prowadzące pozarolniczą działalność (kod 05xx),
- osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (kod 04xx),
- bezrobotni (kod 09xx).

W latach 2015-2018 największą grupę spośród ubezpieczonych cudzoziemców stanowili pracownicy (we wrześniu 2018 roku – 56,3%) (Tabela 11 i Rysunek 11). Drugą pod względem liczności grupą były osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (we wrześniu 2018 roku – 40,4%). Osoby wykonujące pozarolniczą działalność stanowiły niewielki odsetek w badanej grupie cudzoziemców (we wrześniu 2018 roku – 3,1%), a udział cudzoziemców zgłoszonych jako osoby bezrobotne wynosił poniżej 1%.

W badanym okresie zaobserwować można zmiany w strukturze cudzoziemców według wybranych tytułów ubezpieczeń (Rysunek 11). Z roku na rok wzrasta udział cudzoziemców zgłaszanych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (z 30,3% w 2015 roku do 40,4% w 2018 roku). Odsetek cudzoziemców wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę spadł z 60,9% w 2015 roku do 56,3% w 2018 roku.

Pomiędzy wybranymi grupami obywatelstw występują różnice w strukturze według wybranych tytułów ubezpieczeń i na przestrzeni ostatnich czterech lat różnice te pogłębiły się (Rysunek 12). W grupie cudzoziemców z krajów UE osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o pracę stanowią znacznie wyższy odsetek niż w grupie cudzoziemców spoza krajów UE (według stanu na 30 września 2018 r. odpowiednio 68,7% i 55,4%). Cudzoziemcy z krajów UE znacznie częściej niż cudzoziemcy spoza krajów UE prowadzą pozarolniczą działalność (według stanu na 30 września 2018 r. odpowiednio 17,5% i 2,2%). Obywatele krajów spoza UE znacznie częściej niż obywatele krajów UE wykonują

pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (według stanu na 30 września 2018 r. odpowiednio 42,2% i 13,4%).

W strukturach wybranych pięciu obywatelstw spoza krajów UE we wrześniu 2018 roku również można zaobserwować różnice. Przykładowo struktury obywateli Białorusi, Wietnamu i Rosji są zbliżone do struktury obywateli krajów z UE. W odróżnieniu od obywateli pozostałych wybranych narodowości charakteryzują się wyższym odsetkiem osób wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę (odpowiednio 69,7%, 77,2% i 74,8%) oraz niższym odsetkiem osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (odpowiednio 26,0%, 9,9% i 14,9%).

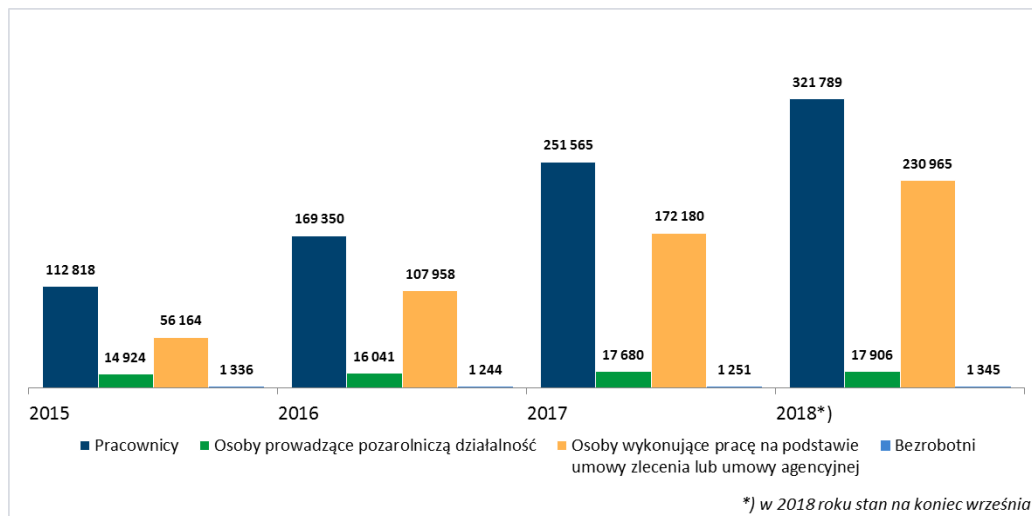
Na przestrzeni ostatnich czterech lat największe zmiany nastąpiły w strukturze obywateli Mołdawii. Wśród obywateli Mołdawii udział osób wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę zmniejszył się z 71,9% do 39,3%, natomiast udział osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej wzrósł z 26,1% do 59,9%.

Tabela 11. Liczba cudzoziemców⁴ zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy zgłoszeni do ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych				
Pracownicy	112 818	169 350	251 565	321 789
Osoby prowadzące pozarolniczą działalność	14 924	16 041	17 680	17 906
Osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej	56 164	107 958	172 180	230 965
Bezrobotni	1 336	1 244	1 251	1 345

*) W 2018 roku stan na koniec września.

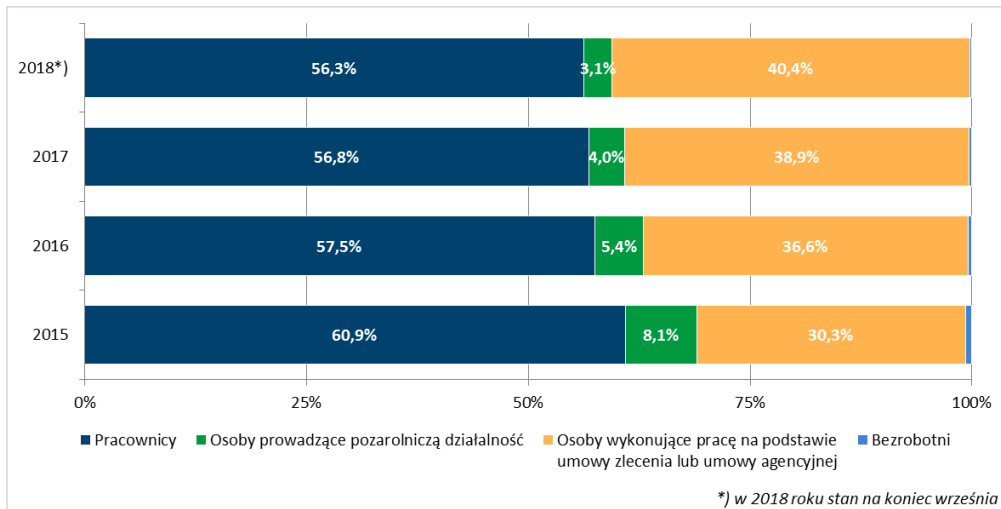
Rysunek 10. Zmiana liczby cudzoziemców⁵ zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku

⁴ Jeżeli ubezpieczony zgłoszony jest kilka razy z tym samym wybranym tytułem ubezpieczenia wystąpi tylko raz. Jeżeli natomiast są to różne tytuły ubezpieczenia wystąpi tyle razy, ile różnych wybranych tytułów wystąpi. W liczbie tej nie uwzględniono ponadto ubezpieczonych, którzy z uwagi na inny tytuł ubezpieczenia, błędne dane o tytule ubezpieczeń lub ich brak nie mogli zostać przypisani do wybranych czterech grup tytułów ubezpieczeń.

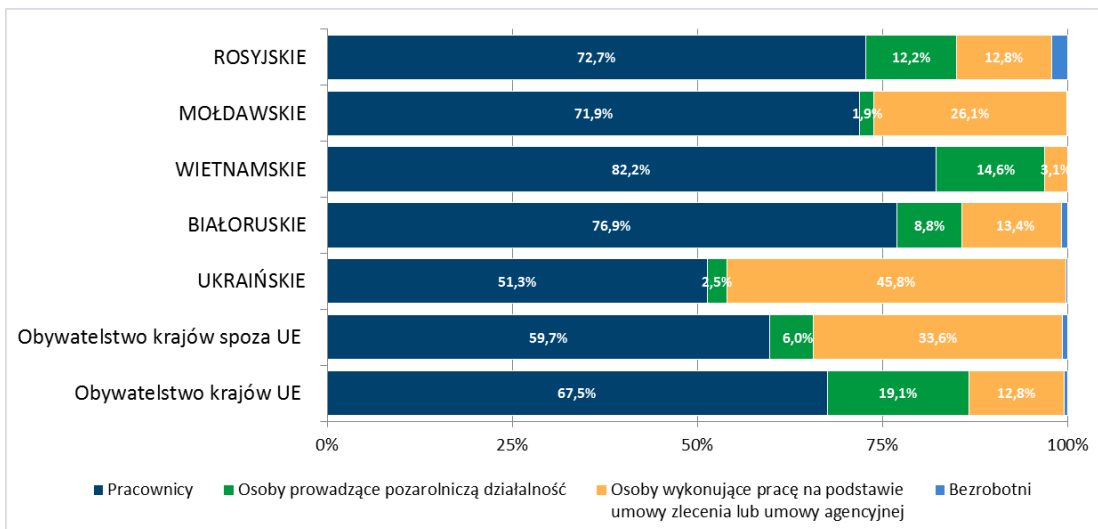
⁵ Jw.

Rysunek 11. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku

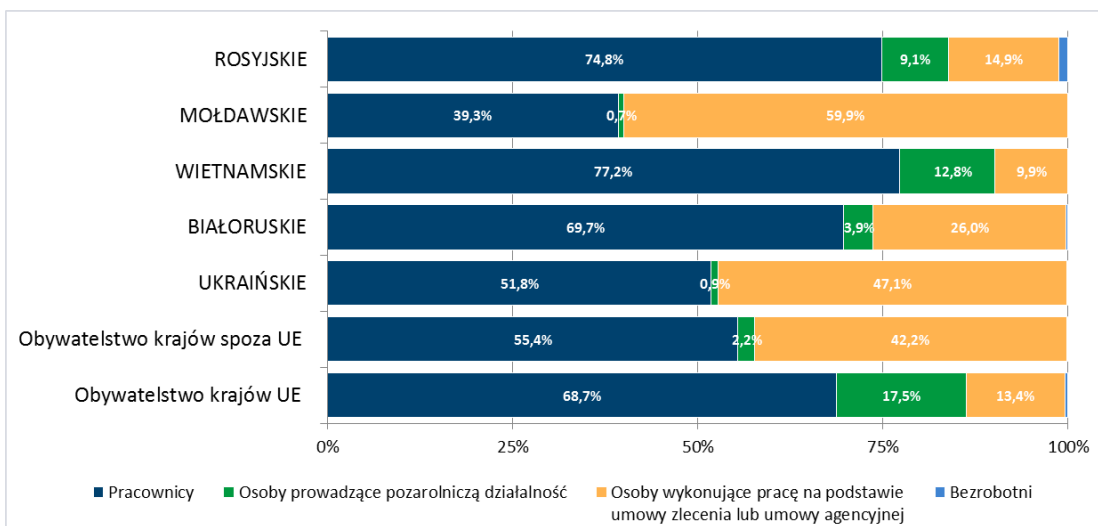

Rysunek 12. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych wg kraju obywatelstwa i wybranych tytułów ubezpieczeń

A. Stan na 31.12.2015 r.

B. Stan na 30.09.2018 r.

6. Charakterystyka według województwa siedziby płatnika

W latach 2015-2018 we wszystkich województwach systematycznie rosła liczba ubezpieczonych cudzoziemców (Tabela 12). Największą dynamikę wzrostu liczby ubezpieczonych cudzoziemców odnotowano w województwie pomorskim (blisko 5-krotny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców), a najniższą w województwie mazowieckim (2-krotny wzrost). W liczbach bezwzględnych największy przyrost odnotowano w województwie mazowieckim (o 83,2 tys.), wielkopolskim (o 40,5 tys.) i śląskim (39,4 tys.), a najmniejszy (poniżej 10 tys.) w województwach: świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim, podlaskim i podkarpackim

Rozmieszczenie cudzoziemców według województwa siedziby płatnika nie jest równomierne (Tabela 13) i jest zbliżone do rozmieszczenia cudzoziemców według miejsca zamieszkania ubezpieczonych. W całym badanym okresie zdecydowanie najwięcej cudzoziemców ubezpieczonych było na terenie województwa mazowieckiego (36,6% w 2015 roku oraz 26,4% w 2018 roku), a także dolnośląskiego (odpowiednio 9,7% oraz 9,4%), wielkopolskiego (7,9% oraz 9,6%), małopolskiego (9,9% oraz 8,3%) oraz śląskiego (6,3% i 8,9%). Najmniej cudzoziemców pracowało w województwie świętokrzyskim (1,0% oraz 1,3%) i warmińsko-mazurskim (1,1% oraz 1,4%).

Pomiędzy wybranymi grupami obywatelstw zauważyć można nieznaczne różnice w strukturze według województwa siedziby płatnika. We wrześniu 2018 roku cudzoziemcy z krajów UE pracowali głównie w województwach: mazowieckim (39,9%), małopolskim (13,1%) oraz dolnośląskim (9,3%), natomiast cudzoziemcy z krajów spoza UE w: mazowieckim (25,5%), wielkopolskim (9,9%) oraz dolnośląskim (9,4%).

W strukturach wybranych pięciu obywatelstw spoza krajów UE we wrześniu 2018 roku również można zaobserwować różnice:

- struktura obywateli Rosji jest zbliżona do struktury cudzoziemców z krajów UE;
- zdecydowana większość obywateli Wietnamu pracowała w województwie mazowieckim (81,2%), w pozostałych województwach odsetek Wietnamczyków był niewielki (0,1-3,1%);
- poza województwem mazowieckim najliczniejsza grupa obywateli Białorusi pracowała w województwie podlaskim (13,0%) oraz lubelskim (9,9%);
- poza województwem mazowieckim najliczniejsza grupa obywateli Mołdawii pracowała w województwie małopolskim (12,9%) oraz wielkopolskim (11,5%).

Tabela 12. Liczba cudzoziemców⁶ zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy zgłoszeni do ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych				
DOLNOŚLĄSKIE	17 990	31 560	46 964	53 671
KUJAWSKO-POMORSKIE	5 775	9 719	15 253	21 006
LUBELSKIE	5 032	8 092	12 907	17 358
LUBUSKIE	5 103	9 487	14 563	20 849
ŁÓDZKIE	8 356	15 288	25 575	36 867
MAŁOPOLSKIE	18 433	31 038	41 606	47 670
MAZOWIECKIE	67 947	89 719	124 372	151 115
OPOLSKIE	4 306	7 163	11 664	18 136
PODKARPACKIE	3 623	4 986	7 956	10 691
PODLASKIE	2 861	3 666	6 428	9 811
POMORSKIE	7 563	14 171	24 089	35 180
ŚLĄSKIE	11 774	23 269	37 693	51 147
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 781	3 006	5 575	7 504
WARMIŃSKO - MAZURSKIE	2 053	3 646	6 312	7 918
WIELKOPOLSKIE	14 626	26 338	41 574	55 093
ZACHODNIOPOMORSKIE	6 148	10 791	16 253	22 931
nieustalone województwo	2 367	3 186	4 107	5 012

*) W 2018 roku stan na koniec września.

Tabela 13. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
DOLNOŚLĄSKIE	9,7	10,7	10,6	9,4
KUJAWSKO-POMORSKIE	3,1	3,3	3,4	3,7
LUBELSKIE	2,7	2,7	2,9	3,0
LUBUSKIE	2,7	3,2	3,3	3,6
ŁÓDZKIE	4,5	5,2	5,8	6,4
MAŁOPOLSKIE	9,9	10,5	9,4	8,3
MAZOWIECKIE	36,6	30,4	28,1	26,4
OPOLSKIE	2,3	2,4	2,6	3,2
PODKARPACKIE	2,0	1,7	1,8	1,9
PODLASKIE	1,5	1,2	1,5	1,7
POMORSKIE	4,1	4,8	5,4	6,2
ŚLĄSKIE	6,3	7,9	8,5	8,9
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1,0	1,0	1,3	1,3
WARMIŃSKO - MAZURSKIE	1,1	1,2	1,4	1,4
WIELKOPOLSKIE	7,9	8,9	9,4	9,6
ZACHODNIOPOMORSKIE	3,3	3,7	3,7	4,0
nieustalone województwo	1,3	1,1	0,9	0,9

*) W 2018 roku stan na koniec września.

⁶ Jeżeli ubezpieczony zatrudniony jest u kilku płatników z siedzibą w tym samym województwie wystąpi tylko raz. Jeżeli natomiast są to płatnicy o siedzibach w różnych województwach wystąpi tyle razy, ile różnych województw mają siedziby tych płatników.

Rysunek 13. Udziały cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika

A. Stan na 31.12.2015 r.

B. Stan na 30.09.2018 r.

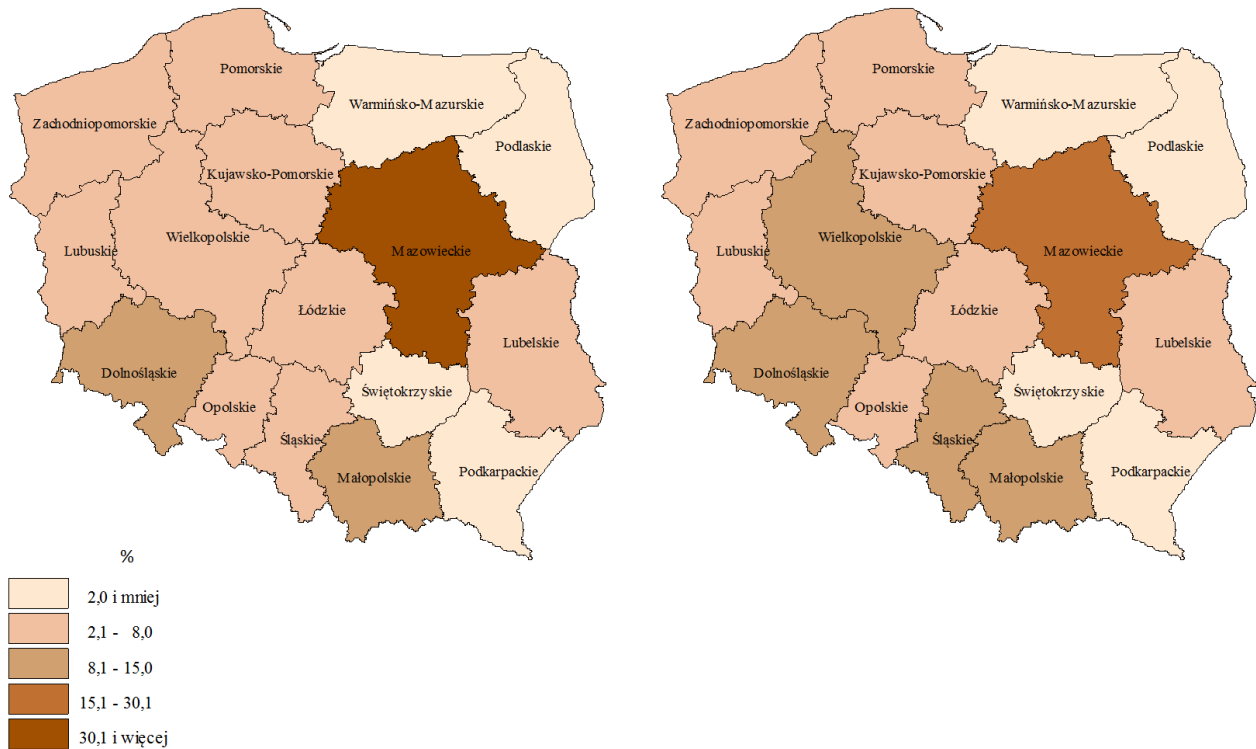
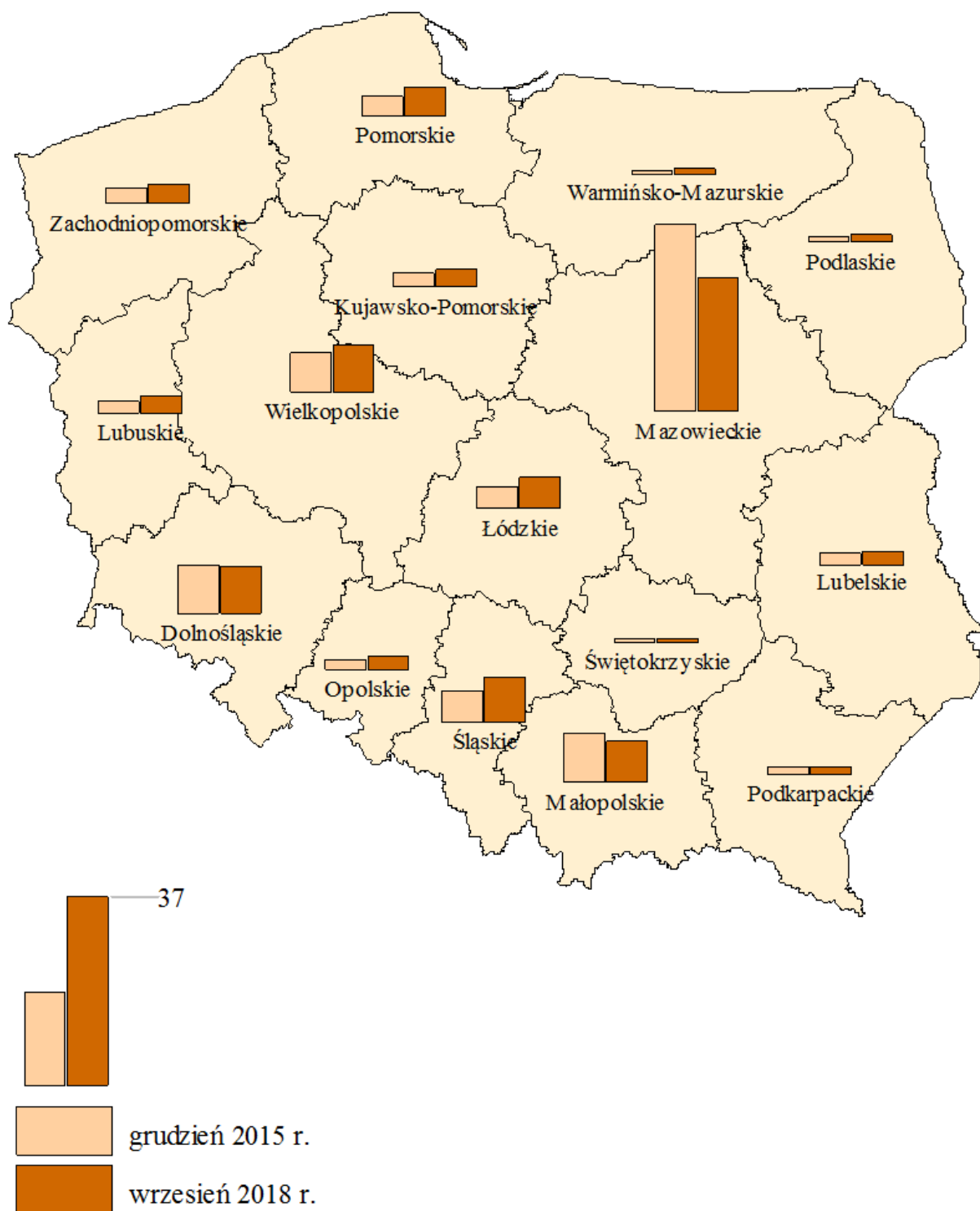

Tabela 14. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i województwa siedziby płatnika – stan na 30.09.2018 r.

Województwo siedziby płatnika	Obywatelstwo krajów UE	Obywatelstwo krajów spoza UE	w tym:				
			UKRAIŃSKIE	BIELORUSKIE	WIETNAMSKIE	MOŁDAWSKIE	ROSYJSKIE
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
DOLNOŚLĄSKIE	9,3	9,4	10,3	4,8	2,1	2,6	7,6
KUJAWSKO-POMORSKIE	2,0	3,8	4,2	2,0	1,0	3,8	2,5
LUBELSKIE	1,5	3,1	2,9	9,9	0,4	0,8	2,8
LUBUSKIE	1,8	3,8	4,2	1,8	0,7	7,2	1,5
ŁÓDZKIE	3,5	6,6	7,1	3,2	2,9	5,1	4,0
MAŁOPOLSKIE	13,1	8,0	8,3	3,8	3,1	12,9	12,7
MAZOWIECKIE	39,9	25,5	21,1	37,7	81,2	25,9	35,7
OPOLSKIE	1,5	3,3	3,8	0,8	0,2	5,0	0,9
PODKARPACKIE	1,5	1,9	2,1	0,6	0,3	0,7	1,2
PODLASKIE	1,0	1,8	1,0	13,0	0,1	0,3	2,8
POMORSKIE	4,9	6,2	6,4	6,3	2,6	6,0	9,8
ŚLĄSKIE	7,1	9,1	10,0	3,2	2,5	7,7	4,7
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,7	1,4	1,4	0,9	0,3	4,3	0,9
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,9	1,4	1,3	2,9	0,1	1,3	3,6
WIELKOPOLSKIE	6,1	9,9	10,8	5,9	0,9	11,5	5,6
ZACHODNIOPOMORSKIE	3,0	4,1	4,4	2,5	1,4	4,5	2,8
nieustalone województwo	1,9	0,8	0,8	0,6	0,4	0,5	0,8

Rysunek 14. Zmiany w udziale cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika

7. Charakterystyka według sekcji PKD płatnika

W latach 2015-2018 lista dziesięciu sekcji PKD, w których ubezpieczonych było najwięcej cudzoziemców nie uległa zmianie a odsetek ubezpieczonych w nich cudzoziemców wzrósł z 84,3% w 2015 roku do 89,9% w 2018 roku (Tabela 15 i Tabela 16).

Sekcje PKD, w których odnotowano największą dynamikę wzrostu liczby ubezpieczonych cudzoziemców to:

- **Sekcja N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA** – w 2018 roku odnotowano blisko 5-krotny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców w stosunku do 2015 roku, natomiast odsetek ubezpieczonych cudzoziemców w tej sekcji wzrósł z 15,2% w 2015 roku do 24,8% w 2018 roku. Do sekcji tej należą m.in. agencje pracy tymczasowej oraz działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni;
- **Sekcja C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE** – w 2018 roku odnotowano przeszło 3-krotny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców w stosunku do 2015 roku, natomiast odsetek ubezpieczonych cudzoziemców w tej sekcji wzrósł z 13,9% w 2015 roku do 15,3% w 2018 roku;
- **Sekcja F - BUDOWNICTWO** – w 2018 roku odnotowano blisko 6-krotny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców w stosunku do 2015 roku, natomiast odsetek ubezpieczonych cudzoziemców w tej sekcji wzrósł z 6,4% w 2015 roku do 12,4% w 2018 roku;
- **Sekcja H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA** – w 2018 roku odnotowano blisko 4-krotny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców w stosunku do 2015 roku, natomiast odsetek ubezpieczonych w tej sekcji cudzoziemców wzrósł z 9,3% w 2015 roku do 11,7% w 2018 roku.

W pozostałych sekcjach PKD liczba ubezpieczonych cudzoziemców również wzrosła, jednak ich udział w strukturze według PKD zmniejszył się.

Pomiędzy wybranymi grupami obywatelstw zauważyć można różnice w strukturze według sekcji PKD płatnika (Tabela 17). Według stanu na 30 września 2018 r. w grupie cudzoziemców z krajów UE dominującymi sekcjami PKD są:

- Sekcja G – HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE (13,6%),
- Sekcja M – DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA (13,1%),
- Sekcja J – INFORMACJA I KOMUNIKACJA (11,8%).

W strukturze cudzoziemców spoza krajów UE dominującymi sekcjami PKD są:

- Sekcja N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA (25,9%),
- Sekcja C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE (15,7%),
- Sekcja F - BUDOWNICTWO (12,8%),
- Sekcja H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA (12,2%).

W strukturach wybranych pięciu obywatelstw spoza krajów UE we wrześniu 2018 roku również można zaobserwować znaczne różnice. Przykładowo struktury obywateli Rosji są zbliżone do struktury obywateli krajów z UE (15,0% obywateli Rosji pracuje w sekcji G – HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE, natomiast 14,6% w sekcji J – INFORMACJA I KOMUNIKACJA). Wśród obywateli Białorusi dominującą sekcją jest sekcja H – TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA (32,7%). Natomiast zdecydowana większość obywateli Wietnamu pracuje w dwóch sekcjach, tj. w sekcji G – HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE (54,3%) oraz w sekcji I – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI (25,5%).

Tabela 15. Liczba cudzoziemców⁷ zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy zgłoszeni do ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych				
N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	29 558	66 783	121 689	143 560
C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	26 957	47 078	69 447	88 655
F - BUDOWNICTWO	12 426	23 697	42 940	71 562
H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	17 989	33 402	51 719	67 855
G - HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	29 894	37 688	48 165	55 744
I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	11 072	16 529	23 991	30 371
M - DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	12 286	16 462	21 566	27 573
J - INFORMACJA I KOMUNIKACJA	8 438	11 839	14 487	16 362
P - EDUKACJA	9 658	10 106	10 926	9 976
Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	5 185	6 511	8 459	9 344
Pozostałe i nieustalone sekcje gospodarki narodowej	30 553	36 325	47 221	58 397

*) W 2018 roku stan na koniec września.

Tabela 16. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	15,2	21,8	26,4	24,8
C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	13,9	15,4	15,1	15,3
F - BUDOWNICTWO	6,4	7,7	9,3	12,4
H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	9,3	10,9	11,2	11,7
G - HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	15,4	12,3	10,5	9,6
I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	5,7	5,4	5,2	5,2
M - DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	6,3	5,4	4,7	4,8
J - INFORMACJA I KOMUNIKACJA	4,3	3,9	3,1	2,8
P - EDUKACJA	5,0	3,3	2,4	1,7
Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	2,7	2,1	1,8	1,6
Pozostałe i nieustalone sekcje gospodarki narodowej	15,7	11,9	10,3	10,1

*) W 2018 roku stan na koniec września.

⁷ Jeżeli ubezpieczony zatrudniony jest u kilku płatników z tym samym PKD wystąpi tylko raz. Jeżeli natomiast są to płatnicy o różnych PKD wystąpi tyle razy, ile różnych PKD mają ci płatnicy.

Rysunek 15. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika

A. Stan na 31.12.2015 r.

B. Stan na 30.09.2018 r.

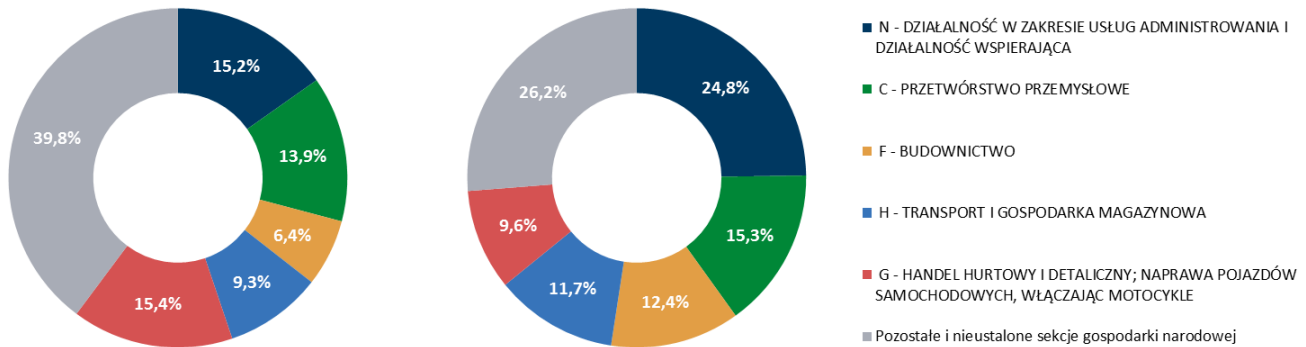

Tabela 17. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i sekcji PKD płatnika – stan na 30.09.2018 r.

Sekcja PKD płatnika	Obywatelstwo krajów UE	Obywatelstwo krajów spoza UE	w tym:				
			UKRAIŃSKIE	BIAŁORUSKIE	WIETNAMSKIE	MOŁDAWSKIE	ROSYJSKIE
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	7,4	25,9	29,3	12,3	1,2	36,5	9,1
C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	9,6	15,7	16,8	10,1	1,6	26,7	10,0
F - BUDOWNICTWO	5,8	12,8	14,1	13,0	0,9	7,1	4,7
H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	5,1	12,2	12,1	32,7	0,5	8,1	7,9
G - HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	13,6	9,4	7,2	9,4	54,3	5,3	15,0
I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	2,7	5,4	4,6	2,8	25,5	1,6	3,5
M - DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	13,1	4,2	3,7	4,3	3,5	7,3	8,3
J - INFORMACJA I KOMUNIKACJA	11,8	2,2	1,4	2,9	0,8	0,8	14,6
P - EDUKACJA	6,7	1,4	0,9	2,2	0,3	0,5	6,0
Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	5,1	1,4	1,1	1,8	0,3	0,5	4,1
Pozostałe i nieustalone sekcje gospodarki narodowej	19,3	9,5	8,8	8,6	11,3	5,7	16,9

CUDZOZIEMCY ZGŁOSZENI DO UBEZPIECZENIA CHOROBEWEGO

Obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, które są:

- pracownikami, oprócz prokuratorów,
- członkami rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
- osobami odbywającymi służbę zastępczą.

Dobrowolnie (na swój wniosek) do ubezpieczenia chorobowego mogą przystąpić osoby, które są objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, m.in.:

- prowadzące pozarolniczą działalność,
- wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia, umowy agencyjnej.

Zmiany w liczbie i strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego według kraju obywatelstwa w latach 2015-2018

Z uwagi na objęcie wybranych grup ubezpieczonych (m.in. osób prowadzących pozarolniczą działalność oraz osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej) dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym liczba cudzoziemców, którzy podlegali ubezpieczeniu chorobowemu w latach 2015-2018 (Tabela 18) jest niższa niż w przypadku cudzoziemców, którzy podlegali ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

W latach 2015-2018 odsetek ubezpieczonych cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego w liczbie cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zmniejszył się z 74,8% w 2015 roku do 66,6% w 2018 roku (Tabela 19). Zmiany te dotyczą cudzoziemców spoza UE, dla których odsetek ten zmniejszył się z 73,6% w 2015 roku do 65,6% w 2018 roku. Największe zmiany w tym zakresie odnotowano wśród obywateli Mołdawii, dla których odsetek ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego zmniejszył się z 86,8% w 2015 roku do 54,0% w 2018 roku, co związane jest ze znacznym wzrostem udziału obywateli Mołdawii wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (Rysunek 12). W przypadku obywateli krajów UE odsetek ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego utrzymywany jest na podobnym poziomie 80-81%.

W poszczególnych latach badanego okresu udziały cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego z krajów UE są wyższe niż w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Wynika to ze struktury cudzoziemców według kraju obywatelstwa i tytułu ubezpieczenia oraz większego odsetka obywateli krajów UE wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę, którzy obowiązkowo podlegają ubezpieczeniu chorobowemu.

W badanym okresie struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego według kraju obywatelstwa, podobnie jak struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, ulegała dynamicznym zmianom (Tabela 20). Udział cudzoziemców z krajów UE systematycznie spada (z 17,3% w grudniu 2015 roku do 7,6% we wrześniu 2018 roku), natomiast udział cudzoziemców z krajów spoza UE systematycznie rośnie (z 82,7% w grudniu 2015 roku do 92,4% we wrześniu 2018 roku). Największe zmiany obserwowane są we wzroście udziału obywateli z Ukrainy (z 48,5% w grudniu 2015 do 69,6% we wrześniu 2018 roku).

Tabela 18. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy zgłoszeni do ubezpieczenia chorobowego				
Ogółem	137 723	207 193	299 089	378 816
Obywatelstwo krajów UE	23 855	25 675	27 425	28 861
Obywatelstwo krajów spoza UE	113 868	181 518	271 664	349 955
w tym:				
UKRAIŃSKIE	66 861	123 591	197 232	263 804
BIAŁORUSKIE	7 704	12 017	19 299	25 372
WIETNAMSKIE	5 762	6 108	6 952	7 364
MOŁDAWSKIE	2 280	4 017	4 340	3 963
ROSYJSKIE	3 920	4 795	5 574	6 036

*) W 2018 roku stan na koniec września.

Tabela 19. Udział cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego w liczbie cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Ogółem	74,8	70,7	67,9	66,6
Obywatelstwo krajów UE	81,1	81,0	80,4	81,1
Obywatelstwo krajów spoza UE	73,6	69,4	66,9	65,6
w tym:				
UKRAIŃSKIE	66,1	63,6	62,3	62,0
BIAŁORUSKIE	86,5	83,7	80,4	77,8
WIETNAMSKIE	93,8	93,6	91,6	90,9
MOŁDAWSKIE	86,8	80,0	66,7	54,0
ROSYJSKIE	83,5	84,3	83,8	83,2

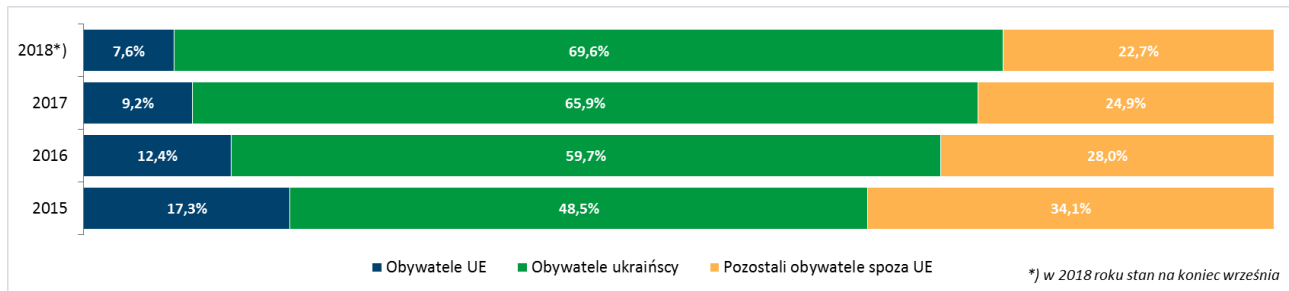
*) W 2018 roku stan na koniec września.

Tabela 20. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

Obywatelstwo	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Obywatelstwo krajów UE	17,3	12,4	9,2	7,6
Obywatelstwo krajów spoza UE	82,7	87,6	90,8	92,4
w tym:				
UKRAIŃSKIE	48,5	59,7	65,9	69,6
BIAŁORUSKIE	5,6	5,8	6,5	6,7
WIETNAMSKIE	4,2	2,9	2,3	1,9
MOŁDAWSKIE	1,7	1,9	1,5	1,0
ROSYJSKIE	2,8	2,3	1,9	1,6

*) W 2018 roku stan na koniec września.

Rysunek 16. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE CUDZOZIEMCÓW WYPŁACANE PRZEZ ZUS

W tej części opracowania zaprezentowano informacje nt. liczby i struktury cudzoziemców pobierających z ZUS wybrane świadczenia z ubezpieczeń społecznych przysługujące w różnych sytuacjach życiowych, tj.:

1. z tytułu choroby i macierzyństwa:
 - zasiłek chorobowy,
 - zasiłek macierzyński,
 - zasiłek opiekuńczy,
 - świadczenie rehabilitacyjne;
2. z tytułu długotrwałej niezdolności do pracy:
 - renta z tytułu niezdolności do pracy;
3. z tytułu starości:
 - emerytura,
 - dodatek pielęgnacyjny do emerytury i renty;
4. z tytułu śmierci żywiciela:
 - renta rodzinna,
 - dodatek do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej;

Charakterystyka cudzoziemców zaprezentowana została ogółem dla populacji cudzoziemców oraz w podziale na obywatelstwo krajów UE i spoza UE.

Emerytury i renty wypłacone cudzoziemcom w grudniu 2017 roku

Osoby pracujące i podlegające ubezpieczeniom społecznym w Polsce, bez względu na obywatelstwo, mogą nabyć prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy z ZUS, o ile spełnią warunki określone w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych⁸. W razie śmierci osoby, która pracowała i podlegała ubezpieczeniom społecznym w Polsce, pozostali przy życiu członkowie jej rodziny mogą nabyć prawo do renty rodzinnej z ZUS, o ile spełnią warunki określone w ww. ustawie.

Jeżeli osoba zainteresowana (lub osoba, po której ma być przyznana renta rodzinna) pracowała również za granicą w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu lub w kraju umownym (czyli w państwie, z którym wiąże Polskę umowy dwustronne w dziedzinie zabezpieczenia społecznego) może być objęta unijną koordynacją systemów emerytalno-rentowych lub zasadami wynikającymi z umów dwustronnych zawartych z państwami spoza UE. Dotyczy to również sytuacji, gdy osoba ubiegająca się o emeryturę lub rentę mieszka w jednym z tych państw.

⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 z późn. zm.

Osobom, które posiadają obywatelstwo inne niż polskie w grudniu 2017 roku wypłacono 4,8 tys. świadczeń emerytalnych i rentowych⁹, w tym: 3,7 tys. emerytur, 0,4 tys. rent z tytułu niezdolności do pracy oraz 0,7 tys. rent rodzinnych, a dodatki do świadczeń emerytalno-rentowych¹⁰ przysługiwały 0,6 tys. cudzoziemcom. Liczba świadczeń przysługujących cudzoziemcom stanowiła zaledwie 0,06% ogółu przysługujących w tym okresie świadczeń emerytalnych i rentowych¹¹ wypłacanych przez ZUS.

Struktura liczby emerytur i rent przysługujących cudzoziemcom jest zbliżona do struktury tych świadczeń dla ogółu świadczeń emerytalno-rentowych z ZUS (Rysunek 17). W strukturze cudzoziemców emerytury stanowią nieznacznie wyższy odsetek, niż w przypadku struktury świadczeń ogółem (odpowiednio 76,9% - emerytury cudzoziemców, 72,9% - emerytury ogółem).

Łączna kwota przysługujących cudzoziemcom emerytur i rent¹² w grudniu 2017 roku wyniosła 5,4 mln zł. Kwota ta stanowiła 0,03% ogólnej kwoty świadczeń emerytalnych i rentowych¹³ w ZUS, w tym łączna kwota:

- emerytur cudzoziemców – 4,0 mln zł, tj. 0,03% ogólnej kwoty emerytur z ZUS;
- rent z tytułu niezdolności do pracy cudzoziemców – 0,4 mln zł, tj. 0,03% ogólnej kwoty rent z tytułu niezdolności do pracy z ZUS;
- rent rodzinnych cudzoziemców – 1,0 mln zł, tj. 0,04% ogółu wydatków na renty rodzinne z ZUS.

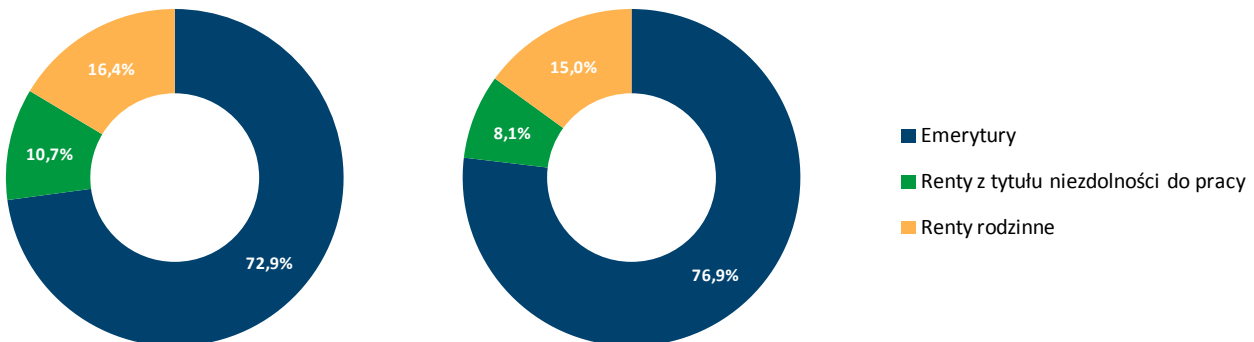
Liczba świadczeń emerytalnych i rentowych przysługujących obywatelom krajów UE i obywatelom spoza krajów UE jest zbliżona. Największą liczbę świadczeń emerytalnych i rentowych odnotowano zarówno wśród obywateli krajów spoza UE (Ukrainy i Rosji), jak również wśród obywateli krajów UE (Szwecji, Niemiec i Czech).

Przeciętna wysokość przysługującej cudzoziemcom emerytury i renty w grudniu 2017 roku (1,1 tys. zł) była dużo niższa niż przeciętna wysokość przysługującego w tym okresie świadczenia emerytalno-rentowego z ZUS (2,1 tys. zł).

Rysunek 17. Porównanie struktury liczby świadczeń emerytalnych i rentowych ogółem wypłacanych przez ZUS oraz cudzoziemców według rodzaju świadczenia w grudniu 2017 r.

A. Emerytury i renty - ogółem

B. Emerytury i renty cudzoziemców

⁹ Łącznie ze świadczeniami realizowanymi na mocy umów międzynarodowych; bez świadczeń pobieranych łącznie ze świadczeniami rolniczymi oraz bez emerytur pomostowych.

¹⁰ Dodatek pielęgnacyjny lub dodatek dla sierot zupełnych.

¹¹ Łącznie ze świadczeniami realizowanymi na mocy umów międzynarodowych; bez świadczeń pobieranych łącznie ze świadczeniami rolniczymi oraz bez emerytur pomostowych.

¹² W kwocie świadczenia uwzględniono wysokość świadczenia (bez wypłat wyrównawczych) wraz z dodatkami pielęgnacyjnymi dla świadczeniobiorcy i sierot zupełnych.

¹³ Jw.

Zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2018

Osoby objęte obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, bez względu na obywatelstwo, mogą nabyć prawo do świadczeń w razie choroby i macierzyństwa z ZUS, o ile spełnią warunki określone w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa¹⁴.

W badanym okresie liczba cudzoziemców pobierających zasiłki i świadczenia krótkoterminowe (Tabela 21) oraz poniesione w związku z tym wydatki (Tabela 22) systematycznie rosły. Dynamika tego wzrostu jest jednak dużo mniejsza niż dynamika wzrostu liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych.

Wydatki poniesione na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom stanowiły od 0,5% w 2015 roku do 0,7% w 2018 roku ogółu wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacane przez ZUS, w tym udział wydatków poniesionych na wypłaty dla cudzoziemców w ogóle wydatków na analogiczne świadczenia wyniósł:

- od 0,4% w 2015 roku do 0,6% w 2018 roku dla zasiłków chorobowych,
- od 0,7% w 2015 roku do 1,0% w 2018 roku dla zasiłków macierzyńskich,
- od 0,4% w 2015 roku do 0,7% w 2018 roku dla zasiłków opiekuńczych,
- od 0,3% w 2015 roku do 0,4% w 2018 roku dla świadczeń rehabilitacyjnych.

Struktura wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2018 nie uległa znaczącym zmianom (Rysunek 19). Największy udział wydatków na te świadczenia dla cudzoziemców stanowią wydatki na zasiłki macierzyńskie oraz wydatki na zasiłki chorobowe (w okresie od stycznia do września 2018 roku odpowiednio 48,1% i 43,4%).

Struktury wydatków wybranych grup obywatelstw (poza obywatelami Wietnamu) są podobne i na przestrzeni ostatnich czterech lat nie uległy znaczącym zmianom (Rysunek 20). Struktura wydatków dla obywateli Wietnamu charakteryzuje się znacznie wyższym, w porównaniu do innych grup obywatelstw, odsetkiem wydatków na zasiłki macierzyńskie, które w latach 2015-2018 stanowiły około 82% (w okresie od stycznia do września 2018 roku 82,9%) wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone Wietnamczykom.

Tabela 21. Liczba cudzoziemców pobierających zasiłki i świadczenia krótkoterminowe w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018 ^{*)}
Cudzoziemcy pobierający zasiłki i świadczenia krótkoterminowe				
Zasiłek chorobowy	9 012	10 660	13 272	12 989
Zasiłek macierzyński	4 179	4 697	5 539	5 758
Zasiłek opiekuńczy	3 419	3 997	4 859	5 164
Świadczenie rehabilitacyjne	508	580	605	532

*) W 2018 roku w okresie od stycznia do września.

¹⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1368 z późn. zm.

Rysunek 18. Zmiany w liczbie cudzoziemców pobierających zasiłki i świadczenia krótkoterminowe w latach 2015-2018

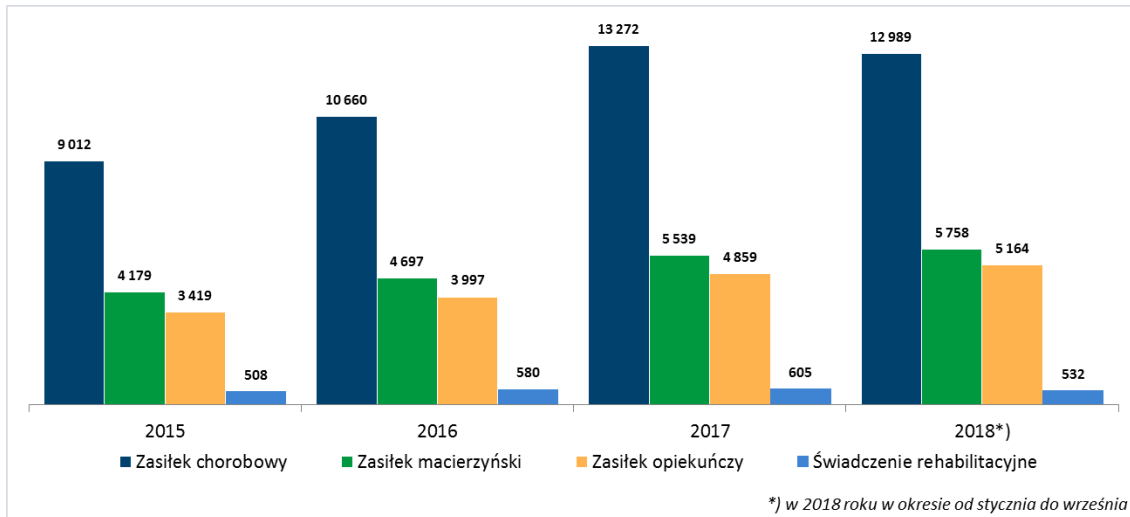
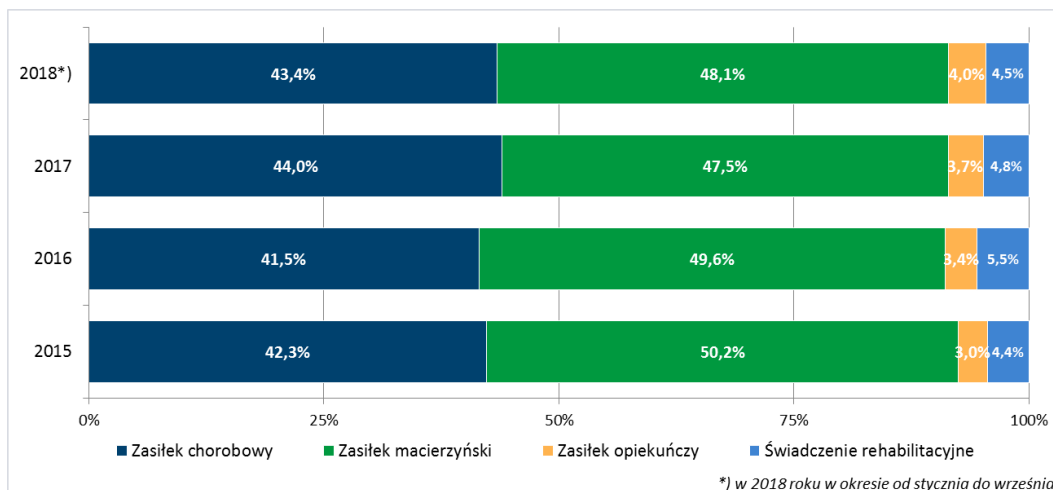

Tabela 22. Kwota wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2018

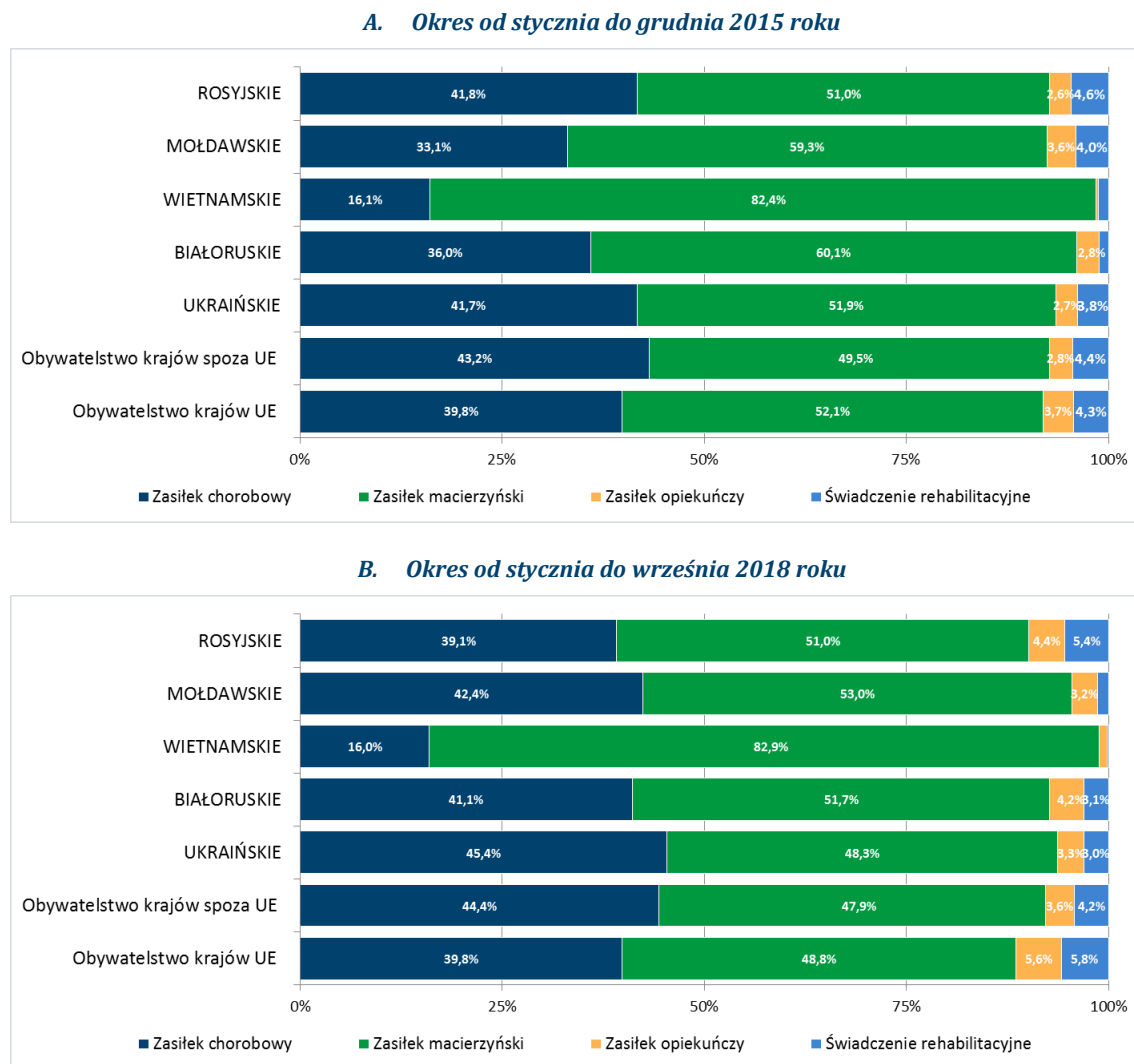
	2015	2016	2017	2018*)
Wydatki na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom [w tys. zł]				
Ogółem	98 691,1	112 874,3	137 057,6	127 092,8
Zasiłek chorobowy	41 761,8	46 816,1	60 263,4	55 187,9
Zasiłek macierzyński	49 568,2	56 028,2	65 057,6	61 068,7
Zasiłek opiekuńczy	3 001,7	3 830,4	5 128,8	5 094,5
Świadczenie rehabilitacyjne	4 359,4	6 199,6	6 607,8	5 741,6

*) W 2018 roku w okresie od stycznia do września.

Rysunek 19. Zmiany w strukturze wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2018

Rysunek 20. Zmiany w strukturze wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom według kraju obywatelstwa

MIESIĘCZNY PRZYPIS SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE CUDZOZIEMCÓW W LATACH 2016-2018

Analizie poddano wysokość miesięcznego przypisu składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Badane były trzy okresy miesięczne (rozliczeniowe), tj. grudzień 2016 roku, grudzień 2017 roku i wrzesień 2018 roku oraz dwa łączne okresy w roku (rozliczeniowe), tj. okres od stycznia do grudnia 2017 roku oraz okres od stycznia do września 2018 roku.

Miesięczny przypis składek ubezpieczonych cudzoziemców na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowił niewielki odsetek tego przypisu za ogół ubezpieczonych w ZUS, tj. od 1,5% tego przypisu za grudzień 2016 roku do 2,8% tego przypisu za wrzesień 2018 roku (Tabela 23). łączny przypis składek za ubezpieczonych cudzoziemców na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowił 2,0% tego przypisu za ogół ubezpieczonych w ZUS za 2017 rok i 2,6% tego przypisu za okres styczeń-wrzesień 2018 roku i wyniósł odpowiednio 3,0 mld zł i 3,2 mld zł.

W okresie styczeń-wrzesień 2018 roku przeciętna miesięczna podstawa wymiaru, od której zostały obliczone składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla cudzoziemców jest o ponad 20% niższa od przeciętnej miesięcznej podstawy dla ogółu ubezpieczonych w ZUS i wynosiła we wrześniu 2018 roku 2,6 tys. zł dla cudzoziemców i 3,4 tys. zł dla ogółu ubezpieczonych w ZUS.

Średnia liczba miesięcy, za które w 2017 roku i w okresie styczeń-wrzesień 2018 roku zostały opłacone składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla cudzoziemców jest niższa niż przeciętna liczba tych miesięcy dla ubezpieczonych ogółem. W dwunastu miesiącach 2017 roku dla cudzoziemców opłacone zostały składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za przeciętnie 6 miesięcy, natomiast dla ogółu ubezpieczonych w ZUS za przeciętnie 10 miesięcy. W dziewięciu miesiącach 2018 roku dla cudzoziemców opłacone zostały składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za przeciętnie 5 miesięcy, natomiast dla ogółu ubezpieczonych w ZUS za przeciętnie 8 miesięcy.

Tabela 23. Miesięczny przypis składek i przeciętna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

A. Za grudzień 2016 roku, za grudzień 2017 roku i za wrzesień 2018^{*)}

	12.2016	12.2017	09.2018
Udział w miesięcznym przypisie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (w %)			
Ubezpieczeni w ZUS ogółem	100,0	100,0	100,0
w tym:			
cudzoziemcy	1,5	2,2	2,8
Przeciętna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (w tys. zł)			
Ubezpieczeni w ZUS ogółem	3,2	3,4	3,4
w tym:			
cudzoziemcy	2,4	2,5	2,6

B. Za 2017 rok i za okres styczeń-wrzesień 2018 roku^{*)}

	01-12.2017	01-09.2018
Udział w łącznym przypisie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (w %)		
Ubezpieczeni w ZUS ogółem	100,0	100,0
w tym:		
cudzoziemcy	2,0	2,6
Średnia liczba miesięcy, za które w badanym okresie zostały opłacone składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe		
Ubezpieczeni w ZUS ogółem	10	8
w tym:		
cudzoziemcy	6	5
Przeciętna miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (w tys. zł)		
Ubezpieczeni w ZUS ogółem	3,3	3,6
w tym:		
cudzoziemcy	2,6	2,8

^{*)} Za okresy rozliczeniowe, tzn. składki należne za dany okres.

STANY KONT I SUBKONT CUDZOZIEMCÓW NA KONIEC WRZEŚNIA 2018 ROKU

Osoby ubezpieczone w ZUS po 1 stycznia 1999 r., bez względu na obywatelstwo, mają założone w ZUS indywidualne konto ubezpieczonego. Osoby urodzone po 1968 r., a także osoby urodzone przed 1969 r., jeżeli należą do otwartego funduszu emerytalnego (OFE), w ramach konta ubezpieczonego mają wydzielone subkonto.

Na kontach ubezpieczonych zapisane są m.in. informacje o zwaloryzowanej wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne za okres od 1999 roku. Osoby, które pracowały przed 1999 rokiem oraz złożyły wniosek o naliczenie kapitału początkowego, na koncie zapisane mają informacje o kwocie zwaloryzowanego kapitału początkowego (tj. odtworzonej wartości składek sprzed 1999 roku). Na wydzielonym w ramach konta ubezpieczonego subkoncie zapisane są m.in. informacje nt. części składek opłaconych na ubezpieczenie emerytalne oraz środki wynikające z corocznych waloryzacji tych składek.

Analizie poddano liczbę kont oraz zapisane na nich kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego i zwaloryzowanych składek na koncie ubezpieczonego oraz zwaloryzowanych środków na subkoncie według stanu na koniec września 2018 roku.

Liczba kont cudzoziemców, na których zapisano kwoty kapitału początkowego i składek na kontach lub środków na subkontach we wrześniu 2018 roku wyniosła 1,5 mln. Liczba ta stanowiła 5,8% ogólnej liczby kont ubezpieczonych w ZUS.

Łączna kwota środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców we wrześniu 2018 roku wyniosła 12,9 mld zł. Kwota ta stanowiła zaledwie 0,45% ogólnej kwoty środków zapisanych na kontach i subkontach ubezpieczonych w ZUS, z tego:

- kwota zapisanego na kontach cudzoziemców kapitału początkowego – 0,7 mld zł, tj. 0,06% tej kwoty ogółem w ZUS;
- kwota składek zapisanych na kontach cudzoziemców – 9,2 mld zł, tj. 0,73% tej kwoty ogółem w ZUS;
- kwota środków zapisanych na subkontach cudzoziemców – 3,0 mld zł, tj. 0,78% tej kwoty ogółem w ZUS.

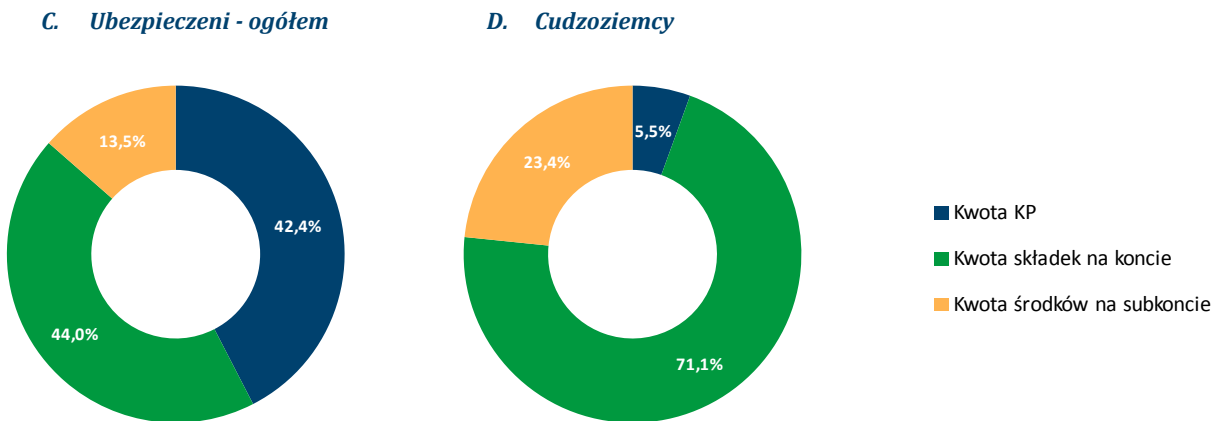
Oznacza to, że łączne kwoty środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców są znacznie niższe niż kwoty tych środków na kontach i subkontach ogółu ubezpieczonych w ZUS. Fakt ten nie powinien dziwić przy tak gwałtownym w ostatnich latach wzroście liczby ubezpieczonych cudzoziemców oraz strukturze wiekowej ubezpieczonych w ZUS cudzoziemców, w której dominują przede wszystkim osoby młode.

Struktura środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców (Rysunek 21) charakteryzuje się znacznie niższym niż w przypadku ogółu ubezpieczonych w ZUS udziałem zwaloryzowanej kwoty kapitału początkowego (odpowiednio 5,5% dla cudzoziemców i 42,4% dla ogółu ubezpieczonych w ZUS). Jedynie 0,4% cudzoziemców posiadających konta w ZUS ma ustaloną wysokość kapitału początkowego, natomiast w ogóle ubezpieczonych w ZUS odsetek ten wynosi 21,6%. Jest to również związane ze znacznym wzrostem ubezpieczonych cudzoziemców w ostatnich latach, ich strukturą wiekową i brakiem ubezpieczenia przed 1999 rokiem.

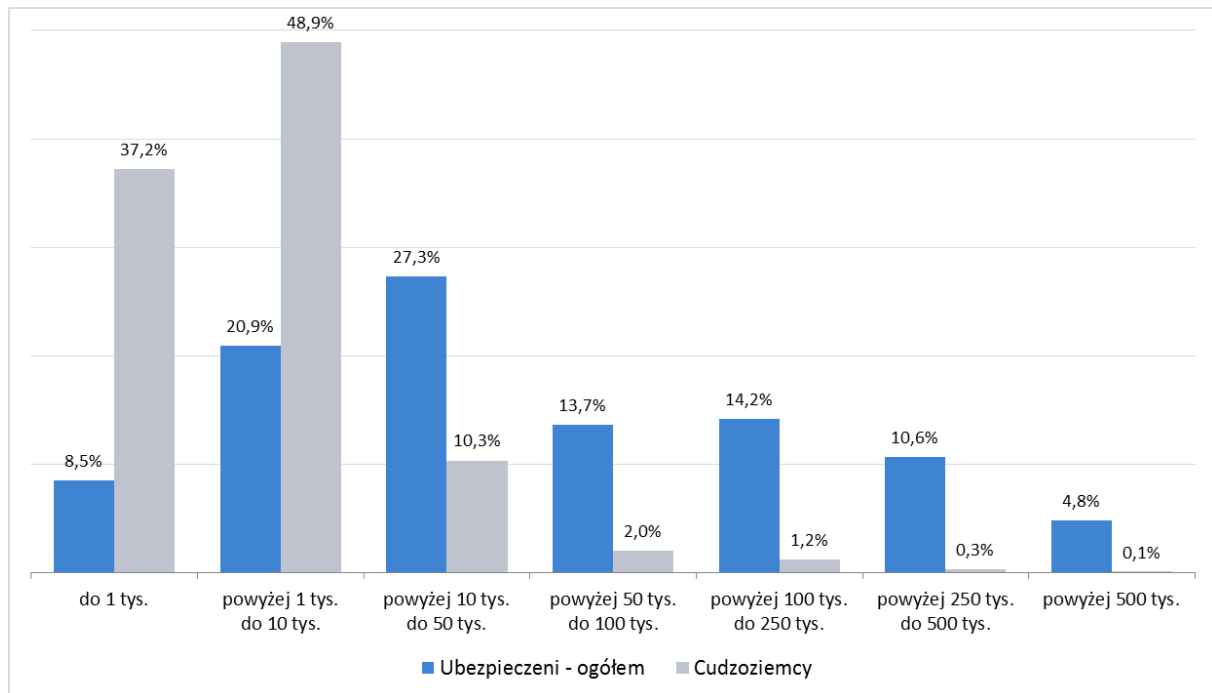
Znaczne różnice pomiędzy cudzoziemcami a ubezpieczonymi ogółem w ZUS są również widoczne w strukturze wielkości środków zapisanych na kontach i subkontach (Rysunek 22). 86,1% cudzoziemców na kontach i subkontach w ZUS ma zapisane środki w przedziale do 10 tys. zł, podczas gdy dla ogółu ubezpieczonych w ZUS odsetek ten wynosi 29,4%. W przedziale powyżej 100 tys. zł odsetek ten wynosi zaledwie 1,6% dla cudzoziemców oraz 29,6% dla ogółu ubezpieczonych w ZUS.

Największą liczbę kont i subkont odnotowano głównie wśród obywateli spoza UE. Na liście pięciu najliczniejszych obywatelstw są obywatele krajów spoza UE, tj. Ukrainy, Białorusi, Mołdawii i Rosji oraz obywatele Rumunii – jednego z członków UE. Na liście pięciu obywatelstw o największej łącznej kwocie środków zapisanych na kontach i subkontach, oprócz obywateli Ukrainy, Białorusi i Rosji, znaleźli się również obywatele krajów UE, tj. Niemiec i Francji.

Rysunek 21. Porównanie struktury środków zapisanych na kontach i subkontach ogółu ubezpieczonych w ZUS i cudzoziemców we wrześniu 2018 r.

Rysunek 22. Porównanie struktury według kwot środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców i ubezpieczonych w ZUS ogółem we wrześniu 2018 roku

PODSUMOWANIE

Liczba cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom społecznym w Polsce rośnie. Przy czym największy wzrost obserwowany jest w ostatnich czterech latach. O ile w latach 2008-2013 udział ubezpieczonych cudzoziemców z krajów UE i spoza UE utrzymywał się na zbliżonym poziomie (odpowiednio 23-25% i 75-77%), to w kolejnych latach rósł udział cudzoziemców spoza UE i we wrześniu 2018 r. wyniósł 93,7%. Zdecydowana większość cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, to obywatele Ukrainy. We wrześniu 2018 r. stanowili oni 74,8% wszystkich cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych.

Większość cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom społecznym w Polsce to mężczyźni (we wrześniu 2018 r. 67,3%). W populacji cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom społecznym dominują osoby w wieku 20-49 lat

(85,5% we wrześniu 2018 roku). W porównaniu do ogółu ubezpieczonych, wśród ubezpieczonych cudzoziemców większe są udziały osób młodszych, a mniejsze osób starszych. Największą grupę spośród ubezpieczonych cudzoziemców stanowią pracownicy (we wrześniu 2018 roku 56,3%). Udział pracowników wśród ubezpieczonych cudzoziemców maleje. Rośnie natomiast udział cudzoziemców zgłaszanych do ubezpieczeń społecznych z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (z 30,3% w grudniu 2015 roku do 40,4% w 2018 roku).

Ubezpieczeni cudzoziemcy niewątpliwie poprawiają sytuację finansową ubezpieczeń społecznych w Polsce. Przypis składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od ubezpieczonych cudzoziemców stanowi jednak stosunkowo niewielki procent całego przypisu. Obecnie również kwota wydatków na świadczenia z ubezpieczeń społecznych dla cudzoziemców jest niewielka. Zobowiązania emerytalne (stany kont ubezpieczonych w ZUS) zaciągnięte do września 2018 r. wobec cudzoziemców z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne także stanowią niewielki odsetek wszystkich środków zapisanych na kontach w ZUS.